సమాచార హక్కు చట్టం, 2005

సమాచార హక్కు చట్టం,
2005

విషయసూచిక

క్రమ సంఖ్య	విషయము	పేజీ నెం.
1.	ఛాప్టర్ I ప్రాథమిక అంశాలు	1
2.	ఛాప్టర్ II సమాచార హక్కు అధికార యంత్రాంగాల విధులు	3
3.	ఛాప్టర్ III కేంద్ర సమాచార కమిషన్	10
4.	ఛాప్టర్ IV రాష్ట్ర సమాచార కమిషన్	12
5.	ఛాప్టర్ V సమాచార కమిషన్ల అధికారాలు, విధులు, అప్పీలు, జరిమానాలు	15
6.	ఛాప్టర్ VI ఇతరాత్రా నిబంధనలు	18

సమాచార హక్కు చట్టం, 2005

2005 మే 11న లోక్‌సభ ఆమోదించిన రీతిలో

ప్రతి అధికారయంత్రాంగంలో పారదర్శకత, జవాబుదారీతనం తీసుకురావడం కోసం, అధికార యంత్రాంగాల అదుపులో ఉన్న సమాచారాన్ని ప్రజలకు అందుబాటులోకి తెచ్చేందుకూ, పౌరులకున్న సమాచార హక్కును చట్టబద్ధం చేయడం కోసం, కేంద్రసమాచార కమిషన్‌ను, రాష్ట్ర సమాచార కమిషన్‌ను నెలకొల్పడం కోసం, సంబంధిత ఇతర అంశాల కోసం ఉద్దేశించినది ఈ చట్టం.

భారత రాజ్యాంగం గణతంత్ర ప్రజాస్వామ్యాన్ని నెలకొల్పింది. ప్రజాస్వామ్యం సవ్యంగా పనిచేయాలన్నా, అవినీతిని అరికట్టాలన్నా, ప్రభుత్వాలూ, వాటి అంగాలూ ప్రజలకు జవాబుదారీగా ఉండాలన్నా ప్రజాస్వామ్యంలోని పౌరులకు విషయ పరిజ్ఞానం ఉండడం, సమాచారంలో పారదర్శకత చాలా ముఖ్యం. అయితే సమాచారాన్ని బహిర్గతం చేయడం అన్నది ఆచరణ దగ్గరకు వచ్చేసరికి ప్రభుత్వ కార్యక్రమాల సమర్థత, పరిమిత ద్రవ్యవనరుల సమర్థ వినియోగం, సున్నిత సమాచారం గోప్యతను కాపాడడం వంటి ప్రజాప్రయోజనాలకు విరుద్ధంగా మారే అవకాశం ఉంది. అందువల్ల సమాచార హక్కు అన్న ప్రజాస్వామ్య ఆశయానికి పెద్దపీట వేసే క్రమంలో ఈ వైరుధ్యాలను తొలగించాల్సిన అవసరం ఉంది.

కాబట్టి, పౌరులు కోరే సమాచారాన్ని వారికి అందించే విధానం రూపొందించాల్సి ఉంది.

ఈ కింద రూపొందించిన విధానానికి భారత రిపబ్లిక్ 56వ సంవత్సరంలో పార్లమెంట్ చట్ట రూపం ఇచ్చింది.

చాప్టర్ I

ప్రాథమిక అంశాలు

1. (1) ఈ చట్టాన్ని సమాచార హక్కు చట్టం, 2005గా వ్యవహరించవచ్చు.

   (2) జమ్మూకాశ్మీర్ రాష్ట్రం మినహా దేశమంతటా ఈ చట్టం వర్తిస్తుంది.

   (3) సెక్షన్ 4లోని సబ్ సెక్షన్ (1), సెక్షన్ 5లోని సబ్ సెక్షన్ (1), (2), సెక్షన్ 12,13,15,16,24,27,28 తక్షణం అమలులోకి వస్తాయి. చట్టంలోని ఇతర నిబంధనలు దీనికి చట్టరూపం వచ్చిన తర్వాత 120వ రోజున అమలులోకి వస్తాయి.

2. ఈ చట్టంలో, సందర్భానుసారం ఏమైనా మార్పులు ఉంటే తప్ప,

   (ఎ) "సముచిత ప్రభుత్వం" అనగా (i) కేంద్రప్రభుత్వం గానీ, కేంద్రపాలిత ప్రాంత ప్రభుత్వంగానీ స్థాపించిన, నెలకొల్పిన, లేక వాటి నియంత్రణలో ఉన్న, లేక ప్రత్యక్షంగానో, పరోక్షంగానో ఆ ప్రభుత్వాల నుండి గణనీయంగా నిధులు అందుతున్న అధికార యంత్రాంగాలు, కేంద్రప్రభుత్వం. (ii) పైన చెప్పిన విధంగా రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి సంబంధించిన అధికార యంత్రాంగాలు, రాష్ట్ర ప్రభుత్వం.

   (బి) "కేంద్ర సమాచార కమిషన్" అనగా సెక్షన్ 12లోని సబ్ సెక్షన్ (1) కింద ఏర్పాటయ్యే కేంద్ర సమాచార కమిషన్.

   (సి) "కేంద్ర పౌర సమాచార అధికారి" అనగా సెక్షన్ 5లోని సబ్ సెక్షన్ (1) కింద నియమితులయ్యే కేంద్ర పౌర సమాచార అధికారి. అదే సెక్షన్‌లోని సబ్ సెక్షన్ (2) కింద నియమితులయ్యే కేంద్ర పౌర సమాచార సహాయ అధికారి కూడా ఈ కోవకే చెందుతారు.

(డి) "ప్రధాన సమాచార కమిషనర్", "సమాచార కమిషనర్" అనగా సెక్షన్ 12లోని సబ్‌సెక్షన్ (3) కింద నియమితులయ్యే ప్రధాన సమాచార కమిషనర్, సమాచార కమిషనర్.

(ఇ) "సమర్ధాధికారి" అనగా

(i) లోక్‌సభ, రాష్ట్ర శాసనసభ, కేంద్రపాలితప్రాంత శాసనసభలకు సంబంధించి స్పీకర్; రాజ్యసభ, రాష్ట్ర విధానమండలులకు సంబంధించి ఛైర్మన్.

(ii) సుప్రీంకోర్టుకు సంబంధించి భారత ప్రధాన న్యాయమూర్తి.

(iii) హైకోర్టుకు సంబంధించి హైకోర్టు ప్రధాన న్యాయమూర్తి.

(iv) రాజ్యాంగం ప్రకారం, రాజ్యాంగం కింద ఏర్పాటయిన ఇతర యంత్రాంగాలకు సంబంధించి రాష్ట్రపతి లేక గవర్నర్.

(V) రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 239 కింద నియమితులైన అడ్మినిస్ట్రేటర్.

(ఎఫ్) 'సమాచారం' అనగా రికార్డులు, పత్రాలు, మెమోలు, ఇ-మెయిల్స్, అభిప్రాయాలు, సలహాలు, పత్రికా ప్రకటనలు, సర్క్యులర్లు, ఉత్తర్వులు, లాగ్‌బుక్స్, కాంట్రాక్టులు, నివేదికలు, పేపర్లు, శాంపిళ్ళు, మోడల్స్, డేటా సహా ఎలక్ట్రానిక్ రూపంతో పాటు ఏ రూపంలో నయినా ఉన్న సమాచారం. అమలులో ఉన్న మరే చట్టం ప్రకార మయినా ప్రభుత్వ యంత్రాంగం సంపాదించదగిన ఏ ప్రయివేటు సంస్థకు సంబంధించిన సమాచారమయినా ఈ చట్టం ప్రకారం సమాచారమే.

(జి) "నిర్ణీత" అనగా ఈ చట్టం కింద రూపొందిన రూల్స్ ప్రకారం ప్రభుత్వం గానీ, సమర్థాధికారిగానీ నిర్ణయించిన విధంగా.

(హెచ్)"అధికార యంత్రాంగం" అనగా ఈ కింది పద్ధతులలో ఏర్పాటయిన ప్రభుత్వ, స్వపరిపాలనా సంస్థలు :

(ఎ) రాజ్యాంగం కింద లేదా రాజ్యాంగం ద్వారా

(బి) పార్లమెంట్ రూపొందించిన ఏ చట్టం ప్రకారమయినా

(సి) రాష్ట్రశాసన సభలు రూపొందించిన మరే చట్టం ప్రకారమయినా

(డి) సముచిత ప్రభుత్వం జారీ చేసిన నోటిఫికేషన్ లేదా ఉత్తర్వు ద్వారా

(i) సముచిత ప్రభుత్వం సొంతమయిన, నియంత్రణలో ఉన్న లేదా గణనీయంగా నిధులు పొందుతున్న సంస్థలు

(ii) ప్రత్యక్షంగానో, పరోక్షంగానో సముచిత ప్రభుత్వం నుండి గణనీయంగా నిధులు అందుకుంటున్న ప్రభుత్వేతర సంస్థలు కూడా అధికార యంత్రాంగం కిందకే వస్తాయి.

(ఐ) "రికార్డు" అనగా

(ఎ) ఏదయినా పత్రం, రాతప్రతి, ఫైలు (బి) ఏదయినా మైక్రో ఫిల్మ్, మైక్రోఫిష్ (ఫైలు చేయడానికి వీలయిన మైక్రోఫిల్మ్), పత్రం ఫాక్సిమిలి ప్రతి (సి) అలాంటి మైక్రో ఫిల్ముల నుంచి తీసిన చిత్రం లేక చిత్రాలు (అదేసైజులో గానీ, పెద్దవిగా చేసి గానీ) (డి) కంప్యూటర్ లేదా మరేదైనా పరికరం ద్వారా ఉత్పత్తి అయ్యే సమాచార సంపత్తి.

(జె) "సమాచార హక్కు" అనగా ఏ అధికార యంత్రాంగం నియంత్రణ కింద ఉన్న సమాచారాన్నయినా ఈ చట్టం కింద పొందగలిగే హక్కు. (i) పనులనూ, పత్రాలనూ, రికార్డులనూ తనిఖీ చేసే హక్కు

(ii) రికార్డులలో ఉన్న సమాచారాన్ని ఎత్తి రాసుకోవడం, వాటి నకలులు, సర్టిఫైడ్ కాపీలు తీసుకోవడం (iii) సమాచార సంపత్తి సర్టిఫైడ్ శాంపిళ్ళు తీసుకోవడం (iv) డిస్కెట్లు, ఫ్లాపీలు, టేపులు, వీడియో కాసెట్ల రూపంలో, లేక మరే విధమైన ఎలక్ట్రానిక్ రూపంలో ఉన్న సమాచారాన్ని పొందడం; అలాంటి సమాచారం కంప్యూటర్‌లోగానీ, మరోవిధమైన పరికరంలోగానీ నిక్షిప్తమై ఉంటే ప్రింట్ అవుట్ల ద్వారా దానిని పొందడం కూడా ఈ హక్కులో భాగం.

(కె) "రాష్ట్ర సమాచార కమిషన్" అనగా సెక్షన్ 15లోని సబ్ సెక్షన్ (1) కింద ఏర్పాటయ్యే రాష్ట్ర సమాచార కమిషన్.

(ఎల్) "రాష్ట్ర ప్రధాన సమాచార కమిషనర్", "రాష్ట్ర సమాచార కమిషనర్" అనగా సెక్షన్ 15లోని సబ్ సెక్షన్ (3) కింద నియమితులయ్యే రాష్ట్ర ప్రధాన సమాచార కమిషనర్, రాష్ట్ర సమాచార కమిషనర్.

(ఎమ్) "రాష్ట్ర పౌర సమాచార అధికారి" అనగా సెక్షన్ 5లోని సబ్ సెక్షన్ (1) కింద నియమితులయ్యే రాష్ట్ర పౌర సమాచార అధికారి. అదే సెక్షన్‌లోని సబ్ సెక్షన్ (2) కింద నియమితులయ్యే రాష్ట్ర పౌర సమాచార సహాయ అధికారి కూడా ఈ కోవకే చెందుతారు.

(ఎన్) తృతీయ పక్షం అనగా అధికార యంత్రాంగం సహా, సమాచారం కోసం అభ్యర్థించే పౌరుడు కాక ఇతర వ్యక్తి ఎవరైనా.

ఛాప్టర్ II

సమాచార హక్కు అధికార యంత్రాంగాల విధులు

3. ఈ చట్టంలోని నిబంధనలకు లోబడి పౌరులందరికీ సమాచారాన్ని పొందే హక్కు ఉంటుంది.

4. (1) ప్రతి అధికార యంత్రాంగమూ

(ఎ) ఈ చట్టం ప్రకారం సమాచార హక్కు అమలయ్యేందుకు వీలైన రీతిలో తమ దగ్గరున్న అన్ని రికార్డులనూ పట్టికలు, పద సూచికలతో సక్రమంగా నిర్వహించాలి. కంప్యూటర్‌లోకి ఎక్కించదగిన అన్ని రికార్డులలోని సమాచారం అందుబాటులో ఉండేందుకు వీలుగా, వనరుల లభ్యతపై ఆధారపడి, సహేతుకమైన కాలపరిమితి లోపు ఆ రికార్డులలోని సమాచారాన్ని దేశవ్యాపిత నెట్‌వర్క్‌లో ఎక్కించేందుకు చర్యలు తీసుకోవాలి.

(బి) ఈ చట్టం అమలులోకి వచ్చిన తర్వాత 120 రోజులలోగా ఈ కింది వాటిని ప్రచురించాలి.

(i) ఆ అధికారయంత్రాంగానికి సంబంధించిన వివరాలు, పనులు, విధులు,

(ii) దాని అధికారులు, ఉద్యోగులకున్న అధికారాలు, విధులు,

(iii) పర్యవేక్షణ, జవాబుదారీతనానికి సంబంధించిన మార్గాలతోపాటు, నిర్ణయ ప్రక్రియలో అనుసరించే విధానాలు,

(iv) కార్యనిర్వహణలో పాటించే సూత్రాలు,

(v) దాని దగ్గర ఉన్న, లేక నియంత్రణలో ఉన్న, లేదా కార్యనిర్వహణలో దాని ఉద్యోగులు పాటించే నియమ నిబంధనలు, ఆదేశాలు, మాన్యువళ్లు, రికార్డులూ,

(vi) దాని దగ్గర ఉన్న, లేక నియంత్రణలో ఉన్న పత్రాల రకాలకు సంబంధించిన ప్రకటన,

(vii) దాని విధానాల రూపకల్పన కోసం, లేక వాటి అమలుకోసం పౌరులతో సంప్రదింపులు జరిపేందుకూ, లేక వారి ప్రాతినిధ్యం స్వీకరించేందుకూ ఏదైనా పద్ధతి ఉన్నట్లయితే ఆ వివరాలు,

(viii) దానిలో భాగంగా గానీ, లేక సలహాలు ఇచ్చేందుకు గానీ ఇద్దరు లేక అంతకన్నా ఎక్కువ మంది సభ్యులతో బోర్డులు, కౌన్సిళ్ళు, కమిటీలు, ఇతర సంస్థలు ఏర్పాటయి ఉంటే వాటి వివరాల ప్రకటన; ఈ బోర్డులు, కౌన్సిళ్ళు, కమిటీలు, ఇతర సంస్థల సమావేశాలకు ప్రజలను అనుమతిస్తున్నదీ లేనిదీ; ఆ సమావేశాల వివరాలు ప్రజలకు అందుబాటులో ఉన్నదీ లేనిదీ,

(ix) దాని అధికారులు, ఉద్యోగుల సమాచార సంపుటం,

(x) దాని అధికారులు, ఉద్యోగులు పొందే నెలవారీ వేతనం, దాని నిబంధనల ప్రకారం ఉన్న పరిహారం చెల్లింపు వ్యవస్థ వివరాలు,

(xi) అన్ని ప్రణాళికలు, ప్రతిపాదిత వ్యయాలు, జరిపిన చెల్లింపుల వివరాలు విడివిడిగా పేర్కొంటూ దాని కింద ఉన్న అన్ని ఏజెన్సీలకూ కేటాయించిన బడ్జెట్ వివరాలు,

(xii) సబ్సిడీ పథకాల అమలు తీరు, వాటికి కేటాయించిన నిధులు, ఆ పథకాల లబ్ధిదారుల వివరాలు,

(xiii) అది మంజూరు చేసే రాయితీలు, పర్మిట్లు, అనుమతులను పొందుతున్న వారి వివరాలు,

(xiv) దానికి అందుబాటులో ఉన్న, లేక నియంత్రణలో ఉన్న సమాచారాన్ని ఎలక్ట్రానిక్ రూపంలో కుదించి ఉంటే ఆ వివరాలు,

(xv) ప్రజల కోసం ఏదైనా గ్రంథాలయం, లేక పఠనాలయం నిర్వహిస్తూ ఉండి ఉంటే వాటి పనివేళలతో పాటు, సమాచారం పొందేందుకు ప్రజలకున్న సదుపాయాల వివరాలు,

(xvi) పౌర సమాచార అధికారుల పేర్లు, హోదాలు, ఇతర వివరాలు,

(xvii) నిర్ణయించిన తీరుగా ఇతర సమాచారం ఏదైనా, ఆ తర్వాత ఈ ప్రకటనలన్నీ ప్రతి ఏడాదీ తాజా సమాచారంతో సరిచేసి మళ్ళీ ప్రకటించడం.

(సి) ముఖ్యమైన విధానాలను రూపొందించేప్పుడుగానీ, ప్రజలపై ప్రభావం చూపించే నిర్ణయాలను ప్రకటించేప్పుడు గానీ వాటికి సంబంధించిన అన్ని వాస్తవాలనూ ప్రచురించాలి.

(డి) పాలనాపరమైన, లేక అర్థన్యాయ (క్వాసీ జ్యుడీషియల్) నిర్ణయాలకు గల కారణాలేమిటో ఆ నిర్ణయాల ప్రభావానికి లోనయ్యే వ్యక్తులకు వివరించాలి.

(2) సమాచారాన్ని పొందడం కోసం ప్రజలు వీలైనంత తక్కువగా ఈ చట్టాన్ని ఆశ్రయించేట్లు చూడడం కోసం సబ్‌సెక్షన్ (1)లోని క్లాజ్ (బి) నిర్దేశిస్తున్న రీతిగా ప్రతి అధికార యంత్రాంగమూ ఎవరూ కోరకుండానే వీలైనంత ఎక్కువ సమాచారాన్ని ఇంటర్నెట్‌తో సహా వివిధ ప్రసార సాధనాల ద్వారా క్రమానుగతంగా ప్రజలకు అందించేందుకు కృషి చేయాలి.

(3) సబ్ సెక్షన్ (1) నిర్దేశిస్తున్న విధంగా వ్యవహరించేప్పుడు, ప్రతి సమాచారాన్ని ప్రజలకు తేలికగా అందుబాటులో ఉండే రూపంలో, రీతిలో విస్తృతంగా వ్యాప్తి చేయాలి.

(4) అన్నిరకాల సమాచారాలనూ వ్యాప్తి చేసేప్పుడు ఎంత చౌకగా ఆ పని చేయగలం, స్థానికంగా వాడుకలో ఉన్న భాష, సమాచార వ్యాప్తికి స్థానికంగా బాగా ఉపకరించే పద్ధతులు; సమాచారం తేలికగా, వీలైనంతవరకూ ఎలాక్ట్రానిక్ రూపంలో కేంద్ర పౌర సమాచార అధికారికి లేక రాష్ట్ర పౌర సమాచార అధికారికి అందుబాటులో

ఉండటం, రుసుము, లేక ప్రసార మాధ్యమాల వ్యయం, లేక ప్రచురణ వ్యయం అందుబాటులో ఉండటం వంటి విషయాలను పరిగణనలోకి తీసుకోవాలి.

వివరణ : సబ్ సెక్షన్లు (3), (4)కు సంబంధించి వ్యాప్తిచేయడం అనగా నోటీసుబోర్డులు, వార్తా పత్రికలు, బహిరంగ ప్రకటనలు, మీడియా ప్రసారాలు, ఇంటర్నెట్, లేక అధికార యంత్రాంగం కార్యాలయాలను తనిఖీ చేయడం సహా ఇతర మార్గాల ద్వారా సమాచారాన్ని ప్రజలకు చేరవేయడం.

5. (1) ఈ చట్టం అమలులోకి వచ్చిన తర్వాత 100 రోజులలోగా ప్రతి అధికార యంత్రాంగమూ, ఈ చట్టం కింద సమాచారాన్ని కోరేవారికి ఆ సమాచారాన్ని అందించడం కోసం అన్ని పాలనా యూనిట్లు, లేక కార్యాలయాలలో ఎంతమంది అవసరమో అంతమంది కేంద్ర పౌర సమాచార అధికారులను లేక రాష్ట్ర పౌర సమాచార అధికారులను నియమించాలి.

(2) సబ్ సెక్షన్ (1)లోని నిబంధనలకు విరుద్ధం కాని రీతిలో ఈ చట్టం అమలులోకి వచ్చిన తర్వాత వంద రోజులలోగా ప్రతి అధికార యంత్రాంగమూ ప్రతి సబ్ డివిజన్ స్థాయిలో లేక ఇతర జిల్లా విభాగాల స్థాయిలో సమాచారం కోసం దరఖాస్తులనూ లేక అప్పీళ్లనూ స్వీకరించేందుకు ఒక అధికారిని కేంద్ర పౌర సమాచార సహాయ అధికారిగా లేక రాష్ట్ర పౌర సమాచార సహాయ అధికారిగా నియమించాలి. అలా స్వీకరించిన దరఖాస్తులనూ లేక అప్పీళ్లను ఆ అధికారులు వెంటనే కేంద్ర పౌర సమాచార అధికారికి లేక రాష్ట్ర పౌర సమాచార అధికారికి లేక సెక్షన్ 19లోని సబ్ సెక్షన్ (1) కింద నిర్దిష్టపరిచిన సీనియర్ అధికారికీ లేక కేంద్ర సమాచార కమిషన్‌కు లేక రాష్ట్ర సమాచార కమిషన్‌కు పంపాల్సి ఉంటుంది. సమాచారం కోసం దరఖాస్తునూ లేక అప్పీలునూ కేంద్ర పౌర సమాచార సహాయ అధికారికీ లేక రాష్ట్ర పౌర సమాచార సహాయ అధికారికీ అందించిన పక్షంలో దానికి జవాబు ఇచ్చేందుకు సెక్షన్ 7లోని సబ్ సెక్షన్ (1) కింద నిర్ణయించిన కాలపరిమితికి అయిదు రోజులు కలపాల్సి ఉంటుంది.

(3) సమాచారం కోసం వచ్చిన ప్రతి అభ్యర్థననూ ప్రతి కేంద్ర పౌర సమాచార అధికారి లేక ప్రతి రాష్ట్ర పౌర సమాచార అధికారి పరిశీలించాలి. సమాచారం కోరుతున్న వ్యక్తులకు సహేతుకమైన స్థాయివరకూ సహకారం అందించాలి.

(4) కేంద్ర పౌర సమాచార అధికారి లేక రాష్ట్ర పౌర సమాచార అధికారి తమ సక్రమ విధి నిర్వహణకు అవసరం అని భావించిన పక్షంలో మరే ఇతర అధికారి సహకారాన్నయినా కోరవచ్చు.

(5) సబ్ సెక్షన్ (4) కింద కేంద్ర పౌర సమాచార అధికారి లేక రాష్ట్ర పౌర సమాచార అధికారి ఇతర అధికారుల సహకారాన్ని కోరినపుడు ఆ అధికారులు ఆ కోరిన సహకారాన్ని అందించాలి. అటువంటి సందర్భాలలో ఈ చట్టంలోని నిబంధనల ఉల్లంఘన కిందకు రాకుండా ఉండేందుకు ఆ సహకారం అందించే అధికారులను కేంద్ర పౌర సమాచార అధికారి, లేక రాష్ట్ర పౌర సమాచార అధికారిగా పరిగణిస్తారు.

6. (1) ఈ చట్టం కింద సమాచారాన్ని కోరదలచుకున్నవారు ఇంగ్లీషులో లేక హిందీలో లేక స్థానిక అధికారభాషలో రాతపూర్వకంగా లేక ఎలక్ట్రానిక్ రూపంలో నిర్ణీత రుసుముతోపాటు తమ అభ్యర్థనను ఈ కింది వారికి పంపించాల్సి ఉంటుంది :

(ఎ) కేంద్ర పౌర సమాచార అధికారికి లేక రాష్ట్ర పౌర సమాచార అధికారికి లేక సంబంధిత అధికార యంత్రాంగానికీ,

(బి) తాము కోరుతున్న సమాచారం వివరాలను పేర్కొంటూ కేంద్ర పౌర సమాచార సహాయ అధికారికీ లేక రాష్ట్ర పౌర సమాచార సహాయ అధికారికీ. సమాచారం కోరుతున్నవారు లిఖిత అభ్యర్థన ఇవ్వలేని పక్షంలో మౌఖికంగా వారు చేసిన అభ్యర్థనను రాతలో పెట్టేందుకు కేంద్ర పౌర సమాచార అధికారి లేక రాష్ట్ర పౌర సమాచార అధికారి యుక్తమైన సహాయమంతా వారికి అందించాలి.

(2) సమాచారం కోరుతున్న దరఖాస్తుదారు ఎవరైనా అందుకు గల కారణం ఏమిటో వివరించాల్సిన అవసరంలేదు. తనకు కబురు చేసేందుకు అవసరమైన వివరాలు మినహా ఎలాంటి వ్యక్తిగత వివరాలు కూడా సమర్పించాల్సిన పనిలేదు.

(3) ఒక సమాచారం కోసం అధికార యంత్రాంగానికి ఒక దరఖాస్తు అందినపుడు

(i) ఆ సమాచారం మరో అధికారయంత్రాంగం దగ్గర ఉన్నప్పుడు, లేక

(ii) ఆ సమాచారం మరో అధికార యంత్రాంగం పనులకు ఎక్కువగా సంబంధించినదయినపుడు, దరఖాస్తు అందుకున్న అధికారయంత్రాంగం ఆ దరఖాస్తునుగానీ, లేక రెండవ అధికారయంత్రాంగానికి సంబంధించిన భాగాన్నిగానీ ఆ అధికార యంత్రాంగానికి పంపించి అలా పంపిన విషయాన్ని దరఖాస్తుదారునికి తెలియజెప్పాలి. ఆ దరఖాస్తును పంపడం వీలైనంత త్వరగా జరగాలి. అయితే దరఖాస్తు అందుకున్న నాటినుంచి అయిదు రోజులు మించకూడదు.

7. (1) సెక్షన్ 6 కింద సమాచారం కోసం ఒక అభ్యర్థన అందినప్పుడు కేంద్ర పౌర సమాచార అధికారి లేక రాష్ట్ర పౌర సమాచార అధికారి, సెక్షన్ 5లోని సబ్ సెక్షన్ (2), సెక్షన్ 6లోని సబ్ సెక్షన్ (3) నిబంధనలకు సంబంధించి వీలయినంత త్వరగా, అభ్యర్థన అందిన నాటినుంచి 30 రోజులలోపు, నిర్ణయించిన రుసుము చెల్లించిన దరఖాస్తుదారునికి ఆ సమాచారం అందించాలి; లేదా సెక్షన్లు 8,9 నిర్దేశిస్తున్న కారణాల ప్రకారం అభ్యర్థనను తిరస్కరిస్తున్నట్లు తెలియజెప్పాలి. దరఖాస్తుదారు కోరిన సమాచారం ఓ వ్యక్తి ప్రాణానికి లేక స్వేచ్ఛకు సంబంధించినదయితే అభ్యర్థన అందిన 48 గంటలలోపు ఆ సమాచారం అందించాలి.

(2) సబ్ సెక్షన్ (1)లో నిర్దేశించిన కాలపరిమితి లోపు కేంద్ర పౌర సమాచార అధికారి లేక రాష్ట్ర పౌర సమాచార అధికారి సమాచారం కోసం అందిన అభ్యర్థనపై నిర్ణయం ప్రకటించకపోయినట్లయితే ఆ అభ్యర్థనను కేంద్ర పౌర సమాచార అధికారి లేక రాష్ట్ర పౌర సమాచార అధికారి తిరస్కరించినట్లు లెక్క.

(3) సమాచారాన్ని అందించడానికి అయ్యే ఖర్చుకోసం మరికొంత రుసుము వసూలుచేసి ఆ సమాచారం అందించాలని కేంద్ర పౌర సమాచార అధికారి లేక రాష్ట్ర పౌర సమాచార అధికారి నిర్ణయించినట్లయితే, ఆ రుసుము చెల్లించాల్సిందిగా కోరుతూ సంబంధిత దరఖాస్తుదారునికి కబురు పంపాలి. ఆ కబురులో :

(ఏ) దరఖాస్తుదారు కోరిన సమాచారం అందించేందుకు చెల్లించాల్సిన మరికొంత రుసుము వివరాలు ఉండాలి. సబ్ సెక్షన్ (1) కింద నిర్ణయించిన రుసుము లెక్క ప్రకారం మొత్తం రుసుము ఏ విధంగా లెక్కవేసిందీ తెలియజెపుతూ ఆ రుసుము డిపాజిట్ చెయ్యాల్సిందిగా కోరాలి. కబురు పంపిన రోజు నుంచి రుసుము డిపాజిట్ అయ్యేరోజు వరకూ పట్టిన వ్యవధిని సబ్ సెక్షన్ (1)లో పేర్కొన్న 30 రోజుల కాలపరిమితి నుంచి మినహాయించాలి.

(బి) రుసుముకు సంబంధించిన నిర్ణయం, సమాచారం అందించే పద్ధతి పునఃపరిశీలనను కోరేందుకు దరఖాస్తుదారుకు ఉన్న హక్కును, అందుకు ఉన్న కాలపరిమితినీ, అనుసరించాల్సిన పద్ధతులనూ, అప్పీలు ఎవరిముందు దాఖలు చేయాలో ఆ వివరాలను కూడా తెలియజెప్పాలి.

(4) ఈ చట్టం కింద ఒక రికార్డునుగానీ, అందులో భాగాన్ని కానీ దరఖాస్తుదారుకు చూపించాల్సివచ్చినపుడు, ఆ దరఖాస్తుదారుకు అంగవైకల్యం ఉన్నప్పుడు, కేంద్ర పౌర సమాచార అధికారి లేక రాష్ట్ర పౌర సమాచార అధికారి ఆ వ్యక్తి ఆ సమాచారాన్ని పొందే విధంగా తనిఖీ చేసుకునేందుకు తగిన విధంగా సహాయం అందించాలి.

(5) సమాచారాన్ని అచ్చు రూపంలోనో, ఎలక్ట్రానిక్ రూపంలోనో అందించాల్సినపుడు, నిర్ణయించిన రుసుమును, సబ్ సెక్షన్ (6)కు లోబడి, దరఖాస్తుదారు చెల్లించాలి. సెక్షన్ 6లోని సబ్ సెక్షన్(1), సెక్షన్ 7లోని సబ్ సెక్షన్లు (1), (5) నిబంధనల ప్రకారం ఆ నిర్ణయించిన రుసుము సహేతుకంగా ఉండాలి. సముచిత ప్రభుత్వం నిర్ణయించిన దాని ప్రకారం దారిద్ర్యరేఖ దిగువన ఉన్నవారినుంచి ఎలాంటి రుసుము వసూలు చేయరాదు.

(6) సబ్ సెక్షన్ (1)లో నిర్దేశించిన కాలపరిమితిలోపు సమాచారం ఇవ్వడంలో అధికార యంత్రాంగం విఫలమయిన సందర్భంలో సబ్ సెక్షన్ (5)లో ఉన్న ఏ మాటతోనూ నిమిత్తం లేకుండా దరఖాస్తుదారుకు ఆ సమాచారం ఉచితంగా అందించాలి.

(7) కేంద్ర పౌర సమాచార అధికారి లేక రాష్ట్ర పౌర సమాచార అధికారి సబ్ సెక్షన్ (1) కింద ఏదైనా నిర్ణయం తీసుకునే ముందు సెక్షన్ 11 కింద తృతీయపక్షం సమర్పించిన వాదనను పరిగణనలోకి తీసుకోవాలి.

(8) సబ్ సెక్షన్ (1) కింద ఒక అభ్యర్థనను తిరస్కరించిన పక్షంలో కేంద్ర పౌర సమాచార అధికారి లేక రాష్ట్ర పౌర సమాచార అధికారి దరఖాస్తుదారుకు ఈ కింది విషయాలు తెలియజెప్పాలి.

(i) అభ్యర్థనను తిరస్కరించడానికి గల కారణాలు,

(ii) తిరస్కరణపై అప్పీలు చేసుకునేందుకు ఉన్న కాలపరిమితి.

(iii) అప్పీలు విచారించే అధికారి వివరాలు

(9) అధికార యంత్రాంగం వనరులు చాలా ఎక్కువస్థాయిలో ఖర్చయ్యే సందర్భంలోనూ, ఆ రికార్డు భద్రత, రక్షణ ప్రమాదంలో పడుతుందన్న సందర్భంలో తప్ప దరఖాస్తుదారు అడిగిన రూపంలోనే సమాచారం అందించాలి.

8. (1) ఈ చట్టంలో ఉన్న దేనితోనూ నిమిత్తం లేకుండా ఈ కింది రకాల సమాచారాలను పౌరులకు అందించాల్సిన బాధ్యత లేదు.

(ఎ) భారతదేశ సార్వభౌమాధికారం, సమగ్రతలపై ప్రతికూల ప్రభావం చూపించే సమాచారం. దేశ భద్రత, వ్యూహాత్మక, వైజ్ఞానిక, ఆర్థిక ప్రయోజనాలపై, విదేశాలతో సంబంధాలపై ప్రతికూల ప్రభావం చూపించే సమాచారం. ఏదైనా నేరాన్ని ప్రేరేపించే సమాచారం.

(బి) ఫలానా సమాచారాన్ని ప్రకటించకూడదని ఏదైనా న్యాయస్థానం లేక ట్రిబ్యునల్ ఆదేశించి ఉన్న పక్షంలో అలాంటి సమాచారం. సమాచార ప్రకటన కోర్టు ధిక్కరణ కిందకు వస్తుందనుకుంటే అలాంటి సమాచారం.

(సి) సమాచారం వెల్లడి పార్లమెంట్, రాష్ట్ర శాసనసభ హక్కులను ఉల్లంఘించేదయితే అలాంటి సమాచారం.

(డి) వాణిజ్యపరమైన గోప్యత, వ్యాపార రహస్యాలు, మేథోసంపత్తికి సంబంధించిన సమాచారం, సమాచారం వెల్లడి వల్ల పోటీరంగంలో తృతీయపక్షానికి హానికలిగేట్లయితే అలాంటి సమాచారం. విశాల ప్రజా ప్రయోజనాల దృష్ట్యా ఈ తరహా సమాచారాలను వెల్లడి చేయాల్సిందేనని సమర్థాధికారి భావించిన పక్షంలో మాత్రం వెల్లడి చేయవచ్చు.

(ఇ) విశ్వాసబద్ధమైన సంబంధం రీత్యా ఒక వ్యక్తికి అందుబాటులో ఉన్న సమాచారం. విశాల ప్రజాప్రయోజనాల దృష్ట్యా ఈ తరహా సమాచారాన్ని వెల్లడి చేయాల్సిందేనని సమర్థాధికారి భావించిన పక్షంలో దానిని కూడా వెల్లడిచేయవచ్చు.

(ఎఫ్) ఏదైనా విదేశీ ప్రభుత్వం నుంచి విశ్వాసబద్ధంగా అందిన సమాచారం.

(జి) ఏదైనా సమాచారం వెల్లడివల్ల ఏ వ్యక్తి ప్రాణానికయినా లేక భౌతిక భద్రతకయినా హాని కలుగుతుందంటే అలాంటి సమాచారం. చట్టాల అమలుకోసం, భద్రతా ప్రయోజనాల కోసం గోప్యంగా సమాచారం అందించిన లేక సహాయపడిన వారి గుర్తింపునకు దారితీసే సమాచారం.

(హెచ్) దర్యాప్తు ప్రక్రియనూ, నేరస్థులను పట్టుకునేందుకూ, ప్రాసిక్యూట్ చేసేందుకూ అవరోధాలు కల్పించే సమాచారం.

(ఐ) మంత్రిమండలి, కార్యదర్శులు, ఇతర అధికారుల సమాలోచనల సహా కాబినెట్ పత్రాలు. మంత్రి మండలి తీసుకున్న నిర్ణయాలను, అందుకు గల కారణాలను, ఆ నిర్ణయాలకు ప్రాతిపదిక అయిన సమాచారాన్ని ఆ విషయం సంపూర్ణంగా ముగిసిన తర్వాత వెల్లడిచేయాల్సి ఉంటుంది. ఈ సెక్షన్‌లో నిర్దేశించిన మినహాయింపుల కిందకు వచ్చే సమాచారాన్ని మాత్రం వెల్లడి చేయరాదు.

(జె) ప్రజా కార్యకలాపాలు, ప్రజా ప్రయోజనాలతో నిమిత్తం లేని వ్యక్తి గత సమాచారం. వ్యక్తుల వ్యక్తిగత జీవితాలలోకి తొంగిచూసే అవాంఛనీయ అవకాశం కల్పించే సమాచారం. విశాల ప్రజాప్రయోజనాల దృష్ట్యా ఈ తరహా సమాచారాల వెల్లడి ఉచితమేనని కేంద్ర పౌర సమాచార అధికారి లేక రాష్ట్ర పౌర సమాచార అధికారి లేక అప్పిలేట్ అధికారి భావిస్తే ఈ సమాచారాలను కూడా వెల్లడి చేయవచ్చు. పార్లమెంట్‌కు లేక రాష్ట్ర శాసనసభకు అందించదగిన ఎలాంటి సమాచారాన్నయినా ఏ వ్యక్తికయినా అందించవచ్చు.

(2) అధికార రహస్యాల చట్టం, 1923తో లేక సబ్ సెక్షన్ (1) ప్రకారం ఇవ్వదగిన మినహాయింపులతో ఎలాంటి నిమిత్తం లేకుండా, రక్షిత ప్రయోజనాలకు కలిగే హాని కన్నా ప్రజాప్రయోజనాలకు కలిగే మేలు ఎక్కువని అధికార యంత్రాంగం భావించిన పక్షంలో అలాంటి సమాచారాన్ని వెల్లడి చేయవచ్చు.

(3) సబ్ సెక్షన్ (1)లోని క్లాజులు (ఎ), (సి), (ఐ)లోని నిబంధనలకు సంబంధించి సెక్షన్ 6 కింద సమాచారం కోసం అభ్యర్థన అందిన రోజుకు 20 సంవత్సరాల ముందు సంభవించిన ఎలాంటి సంఘటన, విషయానికి సంబంధించిన సమాచారాన్ని అయినా కోరినవారికి అందించవచ్చు. ఆ 20 సంవత్సరాల గడువు ఏ రోజునుంచి లెక్కించాలన్న ప్రశ్న తలెత్తినపుడు కేంద్ర ప్రభుత్వ నిర్ణయమే తుదినిర్ణయం అవుతుంది. ఈ చట్టంలో నిర్దేశించిన అప్పీళ్ల అవకాశం దీనికి కూడా వర్తిస్తుంది.

9. సమాచారం అందించడం వలన రాజ్యానికి చెందినది కాకుండా ఒక వ్యక్తికి చెందిన కాపీరైట్ ఉల్లంఘన జరిగే పక్షంలో అలాంటి సమాచాం కోసం వచ్చిన అభ్యర్థనను కేంద్ర పౌర సమాచార అధికారి లేక రాష్ట్ర పౌర సమాచార అధికారి సెక్షన్ 8లోని నిబంధనలకు భంగం కలగకుండానే తిరస్కరించవచ్చు.

10. (1) వెల్లడినుంచి మినహాయింపు ఉన్న సమాచారం అన్న కారణంతో ఒక అభ్యర్థనను తిరస్కరించిన సందర్భంలో, ఈ చట్టంలోని నిబంధనలతో నిమిత్తం లేకుండా, మినహాయింపు పొందిన సమాచారం కాక ఆ రికార్డులో ఉన్న ఇతర సమాచారాన్ని విడదీసి చూపగలిగిన పక్షంలో అలాంటి సమాచారాన్ని అందించవచ్చు.

(2) సబ్ సెక్షన్ (1) కింద రికార్డులోని కొంత భాగాన్ని మాత్రమే వెల్లడి చేయాలని నిర్ణయించినపుడు కేంద్ర

పౌరసమాచార అధికారి లేక రాష్ట్ర పౌర సమాచార అధికారి దరఖాస్తుదారుకు ఈ కింది విషయాలు తెలియజేస్తూ నోటీసు ఇవ్వాలి.

(ఎ) కోరిన రికార్డులో వెల్లడినుంచి మినహాయింపు పొందిన భాగాన్ని విడదీసి మిగతా భాగాన్ని మాత్రమే వెల్లడి చేస్తున్న విషయం.

(బి) ఆ నిర్ణయానికి గల కారణాలు. నిర్ణయానికి ముందు పరిశీలనలో వెల్లడి అయిన అంశాలు, వాటికి సంబంధించిన విషయాలు,

(సి) నిర్ణయం తీసుకున్న వ్యక్తి పేరు, హోదా,

(డి) ఈ వ్యక్తి నిర్ణయించిన రుసుము వివరాలు, దరఖాస్తుదారు చెల్లించాల్సిన రుసుము వివరాలు,

(ఇ) నిర్ణయం పునఃపరిశీలన కోరేందుకు దరఖాస్తుదారుకున్న హక్కులు. వసూలు చేసే రుసుము వివరాలు. పునఃపరిశీలన కోరేందుకు గల మార్గాలు. సెక్షన్ 19లోని సబ్ సెక్షన్ (1) కింద నియమితులైన సీనియర్ అధికారి లేక కేంద్ర సమాచార కమిషన్ లేక రాష్ట్ర సమాచార కమిషన్ వివరాలు. పునఃపరిశీలన కోరేందుకు ఉన్న కాలపరిమితి, పద్ధతి ఇతర వివరాలు.

11. (1) తృతీయ పక్షానికి చెందిన సమాచారం లేక తృతీయ పక్షం అందించిన సమాచారం, దానిని గోప్యమైనదిగా ఆ తృతీయపక్షం భావిస్తున్నపుడు, అలాంటి సమాచారాన్ని చట్టం కింద వెల్లడి చేయాలని కేంద్ర పౌర సమాచార అధికారి లేక రాష్ట్ర పౌర సమాచార అధికారి భావించినపుడు, ఆ సమాచారం కోసం అభ్యర్థన అందిన అయిదు రోజులలోగా కేంద్ర పౌర సమాచార అధికారి లేక రాష్ట్ర పౌర సమాచార అధికారి సదరు తృతీయ పక్షానికి ఆ అభ్యర్థన గురించి రాతపూర్వకమైన నోటీసు ఇవ్వాలి. దరఖాస్తుదారు కోరిన రికార్డు లేక సమాచారం, లేక అందులో కొంత భాగం వెల్లడి చేయాలని భావిస్తున్నట్లు తెలుపుతూ, అలా వెల్లడి చేయవచ్చో లేదో మౌఖికంగా గానీ, లిఖితపూర్వకంగా గానీ దఖలు చేయాల్సిందిగా తృతీయపక్షాన్ని ఆ నోటీసులో కోరాలి. సమాచారాన్ని వెల్లడిచేయాలన్న నిర్ణయం తీసుకునే ముందు తృతీయపక్షం దఖలును పరిగణనలోకి తీసుకోవాలి. చట్టం పరిరక్షిస్తున్న వాణిజ్య వ్యాపార రహస్యాలను మినహాయించి ఏదైనా సమాచారం వెల్లడి తృతీయ పక్షానికి కలిగించే హానికన్నా ప్రజా ప్రయోజనాలకు చేకూర్చే మేలు ఎక్కువని భావించినపుడు ఆ సమాచారాన్ని వెల్లడి చేయవచ్చు.

(2) సబ్‌సెక్షన్ (1) కింద ఒక తృతీయ పక్షానికి నోటీసు ఇచ్చినపుడు, ఆ నోటీసు అందిన నాటినుంచి పదిరోజులలోగా సమాచారం వెల్లడి ప్రతిపాదనపై తమ వాదన దాఖలు చేసేందుకు సదరు తృతీయపక్షానికి అవకాశం ఇవ్వాలి.

(3) సెక్షన్ 6 కింద సమాచారం కోసం అభ్యర్థన అందినపుడు, సబ్ సెక్షన్ (2) కింద తమ వాదన వినిపించేందుకు తృతీయపక్షానికి అవకాశం ఇచ్చిన తర్వాత, అభ్యర్థన అందిన నాటినుంచి 40 రోజులలోపు, సెక్షన్ 7లోని నిబంధనలతో నిమిత్తం లేకుండా కేంద్ర ప్రజాసమాచార అధికారి లేక రాష్ట్ర ప్రజా సమాచార అధికారి ఆ సమాచారాన్ని లేక రికార్డును లేక అందులో భాగాన్ని వెల్లడి చేయాలో వద్దో నిర్ణయించి తన నిర్ణయాన్ని నోటీసు ద్వారా తృతీయ పక్షానికి తెలియజేయాలి.

(4) సబ్ సెక్షన్ (3) కింద ఇచ్చిన నోటీసులో, ఆ నోటీసు అందుకున్న తృతీయ పక్షానికి అందులోని నిర్ణయంపై సెక్షన్ 19 కింద అప్పీలుకు వెళ్లేందుకు హక్కు ఉందని కూడా తెలియపరచాలి.

ఛాప్టర్ III
కేంద్ర సమాచార కమిషన్

12. (1) ఈ చట్టం కింద సంక్రమించిన అధికారాలను వినియోగించేం దుకు, అప్పగించిన కార్యాలను నిర్వహించేందుకూ కేంద్ర సమాచార కమిషన్ అనే సంస్థను కేంద్రప్రభుత్వం అధికార గజిట్‌లో నోటిఫికేషన్ ద్వారా స్థాపిస్తుంది.

(2) కమిషన్‌లో కిందివారు ఉంటారు.

(ఎ) ప్రధాన సమాచార కమిషనర్

(బి) పదిమందికి మించకుండా అవసరమైన సంఖ్యలో కేంద్ర సమాచార కమిషనర్లు.

(3) ప్రధాన సమాచార కమిషనర్‌ను, కేంద్ర సమాచార కమిషనర్లను ఒక కమిటీ సిఫారసు మేరకు రాష్ట్రపతి నియమిస్తారు. ఆ కమిటీలో కిందివారు ఉంటారు.

(i) ప్రధానమంత్రి, కమిటీకి ఛైర్‌పర్సన్‌గా వ్యవహరిస్తారు.

(ii) లోక్‌సభలో ప్రతిపక్షనేత

(iii) ప్రధానమంత్రి నామినేట్ చేసే ఒక కేంద్ర క్యాబినెట్ మంత్రి.

(**వివరణ** : లోక్‌సభలో గుర్తింపు పొందిన ప్రతిపక్ష నాయకుడు లేని సందర్భంలో ప్రతిపక్ష పార్టీలలో అతిపెద్ద పార్టీ నాయకుడిని ప్రతిపక్షనేతగా పరిగణిస్తారు)

(4) కేంద్ర సమాచార కమిషన్ కార్యకలాపాల సాధారణ పర్యవేక్షణ, దిశానిర్దేశం, నిర్వహణ అధికారాలు ప్రధాన సమాచార కమిషనర్‌కు సంక్రమిస్తాయి. ఈ అధికారాల వినియోగంలో ప్రధాన సమాచార కమిషనర్‌కు కేంద్ర సమాచార కమిషనర్లు సహాయపడతారు. కేంద్ర సమాచార కమిషన్ ఈ చట్టం కింద స్వతంత్ర ప్రతిపత్తితో మరే అధికారానికీ, ఆదేశాలకూ లోబడకుండా వినియోగించే అన్ని అధికారాలనూ, నిర్వహించే అన్ని పనులనూ కేంద్ర సమాచార కమిషనర్ వినియోగించవచ్చు, నిర్వహించవచ్చు.

(5) ప్రధాన సమాచార కమిషనర్, సమాచార కమిషనర్లు ప్రజాజీవనంలో సుప్రసిద్ధులై ఉండాలి. వారికి విశాలమైన విషయ పరిజ్ఞానం, చట్టం, శాస్త్ర సాంకేతికరంగాలు, సామాజిక సేవ, మేనేజ్‌మెంట్, జర్నలిజం, ప్రసార మాధ్యమాలు, కార్యనిర్వహణ, పరిపాలనలో అనుభవం ఉండాలి.

(6) ప్రధాన సమాచార కమిషనర్ లేక సమాచార కమిషనర్ పార్లమెంట్ సభ్యులుగానీ, రాష్ట్రాలులేక కేంద్రపాలిత ప్రాంతాల శాసనసభ సభ్యులుగానీ అయి ఉండరాదు. ఆర్థికంగా లాభం చేకూరే ఏ ఇతర పదవిలోనూ ఉండరాదు. ఏ రాజకీయ పార్టీతోనూ సంబంధం ఉండకూడదు. ఏ ఇతర వ్యాపారాన్ని గానీ, వృత్తిని గానీ నిర్వహిస్తూ ఉండకూడదు.

(7) కేంద్ర సమాచార కమిషన్ కేంద్ర కార్యాలయం ఢిల్లీలో ఉంటుంది. కేంద్రప్రభుత్వం నుంచి ముందుగా ఆమోదం పొందిన తర్వాత కేంద్ర సమాచార కమిషన్ ఇండియాలోని ఇతర ప్రాంతాలలో కార్యాలయాలు నెలకొల్పవచ్చు.

13. (1) ప్రధాన సమాచార కమిషనర్ పదవీ స్వీకారం చేసిన నాటినుంచీ అయిదేళ్లపాటు పదవిలో ఉంటారు. ప్రధాన సమాచార కమిషనర్ పునర్నియామకానికి అవకాశం లేదు. ఏ సమాచార కమిషనర్ కూడా 65 ఏళ్ల వయస్సు వచ్చిన తర్వాత పదవిలో ఉండేందుకు వీలులేదు.

(2) ప్రతి సమాచార కమిషనర్ పదవి చేపట్టిననాటి నుంచి అయిదేళ్లపాటు, లేక 65 ఏళ్ల వయస్సు వచ్చేవరకూ, ఏది ముందయితే అంతవరకూ పదవిలో ఉంటారు. పదవీ విరమణ తర్వాత పునర్నియామకానికి అవకాశం లేదు. ఈ సబ్ సెక్షన్ కింద పదవీ విరమణ చేసే ఏ సమాచార కమిషనర్‌కు అయినా సెక్షన్ 12, సబ్ సెక్షన్ (3)లో నిర్దేశించిన విధంగా ప్రధాన సమాచార కమిషనర్‌గా నియామకం పొందే అర్హత ఉంటుంది. ఆ విధంగా ప్రధాన సమాచార కమిషనర్‌గా నియామకం పొందిన సమాచార కమిషనర్ ఈ రెండు పదవులలోనూ కలిపి అయిదేళ్లకు మించి పదవిలో ఉండరాదు.

(3) ప్రధాన సమాచార కమిషనర్ లేక సమాచార కమిషనర్ పదవిలో ప్రవేశించే ముందు రాష్ట్రపతి ఎదుటగానీ, ఈ పనికోసం రాష్ట్రపతి నియమించిన మరో వ్యక్తి ముందుగానీ మొదటి షెడ్యూలులో పొందుపరిచిన పద్ధతిలో పదవీ ప్రమాణ స్వీకారం చేయాలి.

(4) ప్రధాన సమాచార కమిషనర్ లేక సమాచార కమిషనర్ ఎప్పుడయినా గానీ స్వదస్తూరితో రాష్ట్రపతికి లేఖ రాసి పదవికి రాజీనామా సమర్పించవచ్చు. సెక్షన్ 14లో నిర్దేశించిన రీతిలో ప్రధాన సమాచార కమిషనర్‌ను లేక సమాచార కమిషనర్‌నూ పదవి నుండి తొలగించవచ్చు.

(5) వేతనాలు, ఎలవెన్సులు, ఇతర సర్వీసు నియమ నిబంధనలు :

(ఎ) ప్రధాన సమాచార కమిషనర్‌కు ప్రధాన ఎన్నికల కమిషనర్‌తో సమానంగా ఉంటాయి.

(బి) సమాచార కమిషనర్‌కు ఎన్నికల కమిషనర్‌తో సమానంగా ఉంటాయి. ప్రధాన సమాచార కమిషనర్, సమాచార కమిషనర్ నియామకం పొందిన సమయంలో, గతంలో కేంద్రప్రభుత్వం కింద లేక రాష్ట్ర ప్రభుత్వం కింద చేసిన సర్వీసుకు పెన్షన్ తీసుకుంటున్నట్ల యితే (వికలాంగులకు, గాయపడిన వారికీ ఇచ్చే పెన్షన్ కాకుండా) ఒకేసారి చెల్లింపు కోసం మార్పిడి చేసుకున్న పెన్షన్, గ్రాట్యూటీ మినహా ఇతర పదవీ విరమణ లాభాలతో సమానమైన పెన్షన్ సహా ఆ మొత్తాన్ని వేతనం నుండి మినహాయిస్తారు. ప్రధాన సమాచార కమిషనర్, సమాచార కమిషనర్ తమ నియామకం సమయంలో, గతంలో, కేంద్ర చట్టాల కింద లేక రాష్ట్ర చట్టాల కింద ఏర్పాటయిన కార్పొరేషన్లలో చేసిన సర్వీసుకూ, లేక కేంద్ర ప్రభుత్వం లేదా రాష్ట్రప్రభుత్వం యాజమాన్యం లోని లేక నియంత్రణలోని ప్రభుత్వ కంపెనీలలో చేసిన సర్వీసుకు పదవీ విరమణ లబ్ధిపొందుతున్నట్ల యితే ఆ లబ్ధికి సమానమైన పెన్షన్ మొత్తాన్ని మినహాయించి వేతనం చెల్లిస్తారు. ప్రధాన సమాచార కమిషనర్, సమాచార కమిషనర్ల నియామకం తర్వాత వారి వేతనాలు, ఎలవెన్సులు, సర్వీసు నియమ నిబంధనలను వారికి నష్టం కలిగించే రీతిలో మార్చడం జరగదు.

(6) ఈ చట్టం కింద నిర్వహించాల్సిన కార్యాలను సమర్థవంతంగా నిర్వహించడం కోసం అవసరమైన అధికారులనూ, ఉద్యోగులనూ కేంద్రప్రభుత్వం ప్రధాన సమాచార కమిషనర్‌కూ, సమాచార కమిషనర్లకూ అందిస్తుంది. ఆ అధికారులకూ, ఉద్యోగులకూ చెల్లించాల్సిన వేతనాలు, ఎలవెన్సుల విషయంలో, సర్వీసు నియమనిబంధనల విషయంలో నిర్ణీత పద్ధతిలో వ్యవహరిస్తారు.

14. (1) సబ్ సెక్షన్ (3)లోని నిబంధనలకు లోబడి ప్రధాన సమాచార కమిషనర్‌నూ, లేక ఏ సమాచార కమిషనర్‌నయినా, నిరూపిత అనుచిత ప్రవర్తన, అశక్తత కారణాలతో ఒక్క రాష్ట్రపతి ఉత్తర్వు ద్వారా మాత్రమే పదవి నుంచి తొలగించవచ్చు. రాష్ట్రపతి సూచన మేరకు సుప్రీంకోర్టు విచారణ జరిపి అనుచిత ప్రవర్తన లేక అశక్తత కారణంతో ప్రధాన సమాచార కమిషనర్‌ను, లేక సమాచార కమిషనర్‌ను పదవినుంచి తొలగించవచ్చని నివేదించిన తర్వాత రాష్ట్రపతి ఆ ఉత్తర్వు జారీచేయాలి.

(2) సబ్ సెక్షన్ (1) కింద ప్రధాన సమాచార కమిషనర్ లేక సమాచార కమిషనర్‌పై విచారణకు సుప్రీంకోర్టుకు

సూచించిన తర్వాత, ఆ విచారణ జరుగుతున్న సమయంలో సదరు ప్రధాన సమాచార కమిషనర్ లేక సమాచార కమిషనర్‌ను సుప్రీంకోర్టు నివేదిక అంది ఉత్తర్వు జారీ చేసేంతవరకూ రాష్ట్రపతి సస్పెండ్ చేయవచ్చు. అవసరం అనుకున్న పక్షంలో కార్యాలయంలోకి ప్రవేశించకుండా నిషేధించవచ్చు.

(3) సబ్ సెక్షన్ (1)లోని నిబంధనలతో నిమిత్తం లేకుండా ప్రధాన సమాచార కమిషనర్‌ను లేక సమాచార కమిషనర్‌ను రాష్ట్రపతి తన ఉత్తర్వుల ద్వారా ఈ కింది కారణాలతో పదవినుంచి తొలగించవచ్చు.

(ఎ) దివాలా తీసినట్లు నిర్ణయమైనపుడు,

(బి) ఏదైనా నేర నిరూపణ జరిగి, ఆ నేరం నీతిబాహ్యమైనదని రాష్ట్రపతి భావించినపుడు,

(సి) పదవీ కాలంలో తన విధి నిర్వహణతో సంబంధంలేని ఇతర పనులు ఆర్థిక లాభం కోసం చేసినపుడు,

(డి) శారీరకంగా లేక మానసికంగా దుర్బలులై పదవిలో కొనసాగేందుకు పనికిరాకుండా పోయారని రాష్ట్రపతి భావించినపుడు,

(ఇ) ప్రధాన సమాచార కమిషనర్ లేక సమాచార కమిషనర్ తమ విధి నిర్వహణకు నష్టం చేకూర్చే అవకాశం ఉన్న ఆర్థిక ప్రయోజనాలనూ, ఇతరత్రా ప్రయోజనాలనూ పొందినపుడు.

(4) కేంద్రప్రభుత్వం, లేక దాని తరపున చేసుకున్న ఏ ఒప్పందం, కాంట్రాక్టులోనయినా ప్రధాన సమాచార కమిషనర్, లేక ఏ సమాచార కమిషనర్ అయినా ఏ తరహాలోనయినా ఆసక్తి చూపించినా, కల్పించుకున్నా సబ్ సెక్షన్ (1)లో పేర్కొన్న అనుచిత ప్రవర్తనకు పాల్పడినట్లు లెక్క. ఏదయినా ఇన్‌కార్పొరేటెడ్ కంపెనీ లాభాలు, ఆదాయాలు, రాబడులలో సభ్యుడిగా కాక మరో విధంగా పాలు పంచుకున్న సందర్భం కూడా అనుచిత ప్రవర్తన కిందకు వస్తుంది.

ఛాప్టర్ IV

రాష్ట్ర సమాచార కమిషన్

15. (1) ఈ చట్టం కింద సంక్రమించిన అధికారాలను వినియో గించేందుకూ, అప్పగించిన కార్యాలను నిర్వహించేందుకు........ (రాష్ట్రం పేరు) సమాచార కమిషన్ అనే సంస్థను రాష్ట్ర ప్రభుత్వం అధికార గజెట్‌లో నోటిఫికేషన్ ద్వారా స్థాపిస్తుంది.

(2) రాష్ట్ర సమాచార కమిషన్‌లో కిందివారు ఉంటారు.

(ఎ) రాష్ట్ర ప్రధాన సమాచార కమిషనర్

(బి) పదిమందికి మించకుండా అవసరమైన సంఖ్యలో రాష్ట్ర సమాచార కమిషనర్లు

(3) రాష్ట్ర ప్రధాన సమాచార కమిషనర్‌ను, రాష్ట్ర సమాచార కమిషనర్లనూ ఒక కమిటీ సిఫారసు మేరకు గవర్నర్ నియమిస్తారు. ఆ కమిటీలో కిందివారు ఉంటారు.

(i) ముఖ్యమంత్రి, కమిటికి చైర్ పర్సన్‌గా వ్యవహరిస్తారు.

(ii) శాసనసభలో ప్రతిపక్ష నేత

(iii) ముఖ్యమంత్రి నామినేట్ చేసే ఒక రాష్ట్ర క్యాబినెట్ మంత్రి

(**వివరణ** : శాసనసభలో గుర్తింపు పొందిన ప్రతిపక్ష నాయకుడు లేని సందర్భంలో ప్రతిపక్ష పార్టీలలో అతిపెద్ద పార్టీ నాయకుడిని ప్రతిపక్ష నేతగా పరిగణిస్తారు.)

(4) రాష్ట్ర సమాచార కమిషన్ కార్యకలాపాల సాధారణ పర్యవేక్షణ, దిశానిర్దేశం, నిర్వహణ అధికారాలు రాష్ట్ర ప్రధాన సమాచార కమిషనర్‌కు సంక్రమిస్తాయి. ఈ అధికారాల వినియోగంలో రాష్ట్ర ప్రధాన సమాచార కమిషనర్‌కు రాష్ట్ర సమాచార కమిషనర్లు సహాయ పడతారు. రాష్ట్ర సమాచార కమిషన్ ఈ చట్టం కింద స్వతంత్ర ప్రతిపత్తితో మరే అధికారానికి, ఆదేశాలకూ లోబడకుండా వినియోగించే అన్ని అధికారాలనూ, నిర్వహించే అన్ని పనులనూ రాష్ట్ర ప్రధాన సమాచార కమిషనర్ వినియోగించవచ్చు, నిర్వహించవచ్చు.

(5) రాష్ట్ర ప్రధాన సమాచార కమిషనర్, రాష్ట్ర సమాచార కమిషనర్లు ప్రజా జీవనంలో సుప్రసిద్ధులై ఉండాలి. వారికి విశాలమైన విషయ పరిజ్ఞానం, చట్టం, శాస్త్ర సాంకేతిక రంగాలు, సామాజిక సేవ, మానేజిమెంట్, జర్నలిజం, ప్రసార మాధ్యమాలు, కార్యనిర్వహణ, పరిపాలనలో అనుభవం ఉండాలి.

(6) రాష్ట్ర ప్రధాన సమాచార కమిషనర్ లేక రాష్ట్ర సమాచార కమిషనర్లు పార్లమెంట్ సభ్యులుగానీ, రాష్ట్రాలు లేక కేంద్ర పాలిత ప్రాంతాల శాసన సభ సభ్యులుగానీ అయి ఉండరాదు. ఆర్థికంగా లాభం చేకూరే ఏ ఇతర పదవిలోనూ ఉండరాదు. ఏ రాజకీయ పార్టీతోనూ సంబంధం ఉండరాదు. ఏ ఇతర వ్యాపారాన్ని కానీ, వృత్తిని కానీ నిర్వహిస్తూ ఉండకూడదు.

(7) రాష్ట్ర సమాచార కమిషన్ కేంద్ర కార్యాలయం రాష్ట్ర ప్రభుత్వం అధికార గెజిట్‌లో ప్రకటించిన చోట ఏర్పాటవుతుంది. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నుంచి ముందుగా ఆమోదం పొందిన తర్వాత రాష్ట్ర సమాచార కమిషన్ రాష్ట్రంలోని ఇతర ప్రాంతాలలో కార్యాలయాలు నెలకొల్పవచ్చు.

16. (1) రాష్ట్ర ప్రధాన సమాచార కమిషనర్ పదవీ స్వీకారం చేసిన నాటినుంచీ అయిదేళ్లపాటు పదవిలో ఉంటారు. రాష్ట్ర ప్రధాన సమాచార కమిషనర్ పునర్నియామకానికి అవకాశంలేదు. ఏ రాష్ట్ర ప్రధాన సమాచార కమిషనర్ అయినా 65 ఏళ్ల వయస్సు నిండిన తర్వాత పదవిలో ఉండేందుకు వీలుకాదు.

(2) ప్రతి రాష్ట్ర సమాచార కమిషనర్ పదవి చేపట్టినప్పటినుంచి అయిదేళ్లపాటు, లేక 65 ఏళ్ల వయస్సు వచ్చే వరకూ ఏది ముందయితే అంతవరకూ పదవిలో ఉంటారు. పదవీ విరమణ తర్వాత పునర్నియామకానికి అవకాశం లేదు. ఈ సబ్ సెక్షన్ కింద పదవీ విరమణ చేసే ఏ రాష్ట్ర సమాచార కమిషనర్‌కు అయినా సెక్షన్ 15లోని సబ్ సెక్షన్ (3) లో నిర్దేశించిన విధంగా రాష్ట్ర ప్రధాన సమాచార కమిషనర్‌గా నియామకం పొందే అర్హత ఉంటుంది. ఆ విధంగా రాష్ట్ర ప్రధాన సమాచార కమిషనర్‌గా నియామకం పొందిన రాష్ట్ర సమాచార కమిషనర్ ఈ రెండు పదవులలోనూ కలిపి సగటున అయిదేళ్లకు మించి పదవిలో ఉండరాదు.

(3) రాష్ట్ర ప్రధాన సమాచార కమిషనర్ లేక రాష్ట్ర సమాచార కమిషనర్ పదవిలో ప్రవేశించే ముందు గవర్నర్ ఎదుటగానీ, ఈపనికోసం గవర్నర్ నియమించిన మరో వ్యక్తి ముందుగానీ మొదటి షెడ్యూలులో పొందు పరచిన పద్ధతిలో పదవీ ప్రమాణ స్వీకారం చేయాలి.

(4) రాష్ట్ర ప్రధాన సమాచార కమిషనర్ లేక రాష్ట్ర సమాచార కమిషనర్ ఎప్పుడయినా స్వదస్తూరితో గవర్నర్‌కు లేఖ రాసి పదవికి రాజీనామా సమర్పించవచ్చు. సెక్షన్ 17లో నిర్దేశించిన రీతిలో రాష్ట్ర ప్రధాన సమాచార కమిషనర్ లేక రాష్ట్ర సమాచార కమిషనర్‌ను పదవినుంచి తొలగించవచ్చు.

(5) వేతనాలు, ఎలవెన్సులూ, ఇతర సర్వీసు నియమనిబంధనలు:

(ఎ) రాష్ట్ర ప్రధాన సమాచార కమిషనర్‌కు ఎన్నికల కమిషనర్‌తో సమానంగా ఉంటాయి.

(బి) రాష్ట్ర సమాచార కమిషనర్‌కు రాష్ట్ర ప్రభుత్వ ప్రధాన కార్యదర్శితో సమానంగా ఉంటాయి. రాష్ట్ర ప్రధాన సమాచార కమిషనర్, రాష్ట్ర సమాచార కమిషనర్ నియామకం పొందిన సమయంలో, గతంలో కేంద్ర ప్రభుత్వం కింద లేక రాష్ట్ర ప్రభుత్వం కింద చేసిన సర్వీసుకు పెన్షన్ తీసుకుంటున్నట్లయితే

(వికలాంగులకూ, గాయపడిన వారికీ ఇచ్చే పెన్షన్ కాకుండా) ఒకేసారి చెల్లింపుకోసం మార్పిడి చేసుకున్న పెన్షన్, గ్రాట్యూటీ మినహా ఇతర పదవీ విరమణ లాభాలతో సమానమైన పెన్షన్ సహా ఆ మొత్తాన్ని వేతనం నుండి మినహాయిస్తారు. రాష్ట్ర ప్రధాన సమాచార కమిషనర్, రాష్ట్ర సమాచార కమిషనర్ తమ నియామకం సమయంలో, గతంలో కేంద్ర చట్టాలకింద లేక రాష్ట్ర చట్టాల కింద ఏర్పాటయిన కార్పొరేషన్లలో చేసిన సర్వీసుకూ, లేక కేంద్ర ప్రభుత్వం లేదా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం యాజమాన్యంలోని లేక నియంత్రణలోని ప్రభుత్వ కంపెనీలలో చేసిన సర్వీసుకూ పదవీ విరమణ లబ్ధి పొందుతున్నట్లయితే ఆ లబ్ధికి సమానమైన పెన్షన్ మొత్తాన్ని మినహాయించి వేతనం చెల్లిస్తారు. రాష్ట్ర ప్రధాన సమాచార కమిషనర్, రాష్ట్ర సమాచార కమిషనర్ నియామకం తర్వాత వారి వేతనాలు, ఎలవెన్సులు, సర్వీసు నియమ నిబంధనలను వారికి నష్టం కలిగించే రీతిలో మార్చడం జరగదు.

(6) ఈ చట్టం కింద నిర్వహించాల్సిన కార్యాలను సమర్థవంతంగా నిర్వహించడం కోసం అవసరమైన అధికారులనూ, ఉద్యోగులనూ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం రాష్ట్ర ప్రధాన సమాచార కమిషనర్‌కూ, రాష్ట్ర సమాచార కమిషనర్లకూ అందిస్తుంది. ఆ అధికారులకూ, ఉద్యోగులకూ చెల్లించాల్సిన వేతనాలు, ఎలవెన్సుల విషయంలో, సర్వీసు నియమ నిబంధనల విషయంలో నిర్ణీత పద్ధతిలో వ్యవహరిస్తారు.

17. (1) సబ్ సెక్షన్ (3) లోని నిబంధనలకు లోబడి రాష్ట్ర ప్రధాన సమాచార కమిషనర్‌ను, లేక ఏ రాష్ట్ర సమాచార కమిషనర్‌నయినా నిరూపిత అనుచిత ప్రవర్తన, అశక్తత కారణాలతో ఒక్క గవర్నర్ ఉత్తర్వు ద్వారా మాత్రమే పదవినుంచి తొలగించవచ్చు. గవర్నర్ సూచన మేరకు సుప్రీంకోర్టు విచారణ జరిపి అనుచిత ప్రవర్తన లేక అశక్తత కారణంతో రాష్ట్ర ప్రధాన సమాచార కమిషనర్‌నూ లేక రాష్ట్ర సమాచార కమిషనర్‌ను పదవినుంచి తొలగించవచ్చని నివేదించిన తర్వాత గవర్నర్ ఆ ఉత్తర్వు జారీచేయాలి.

(2) సబ్ సెక్షన్ (1) కింద రాష్ట్ర ప్రధాన సమాచార కమిషనర్, రాష్ట్ర సమాచార కమిషనర్‌పై విచారణకు సుప్రీంకోర్టును కోరిన తర్వాత, ఆ విచారణ జరుగుతున్న సమయంలో సదరు రాష్ట్ర ప్రధాన సమాచార కమిషనర్‌ను లేక రాష్ట్ర సమాచార కమిషనర్‌ను, సుప్రీంకోర్టు నివేదిక అంది ఉత్తర్వు జారీ చేసేంతవరకూ గవర్నర్ సస్పెండ్ చేయవచ్చు. అవసరం అనుకున్న పక్షంలో కార్యాలయంలోకి ప్రవేశించకుండా నిషేధించవచ్చు.

(3) సబ్ సెక్షన్ (1)లోని నిబంధనలతో నిమిత్తం లేకుండా రాష్ట్ర ప్రధాన సమాచార కమిషనర్‌ను లేక రాష్ట్ర సమాచార కమిషనర్‌ను గవర్నర్ తన ఉత్తర్వుల ద్వారా ఈ కింది కారణాలతో పదవినుండి తొలగించవచ్చు.

(ఎ) దివాలాతీసినట్లు నిర్ణయమైనప్పుడు,

(బి) ఏదైనా నేర నిరూపణ జరిగి ఆ నేరం నీతి బాహ్యమైనదని గవర్నర్ భావించినపుడు,

(సి) పదవీ కాలంలో తన విధి నిర్వహణతో సంబంధం లేని ఇతర పనులు ఆర్థిక లాభం కోసం చేసినపుడు,

(డి) శారీరకంగా లేక మానసికంగా దుర్బలులై పదవిలో కొనసాగేందుకు పనికి రాకుండా పోయారని గవర్నర్ భావించినపుడు,

(ఇ) రాష్ట్ర ప్రధాన సమాచార కమిషనర్ లేక రాష్ట్ర సమాచార కమిషనర్ తమ విధి నిర్వహణకు నష్టం చేకూర్చే అవకాశం ఉన్న ఆర్థిక ప్రయోజనాలనూ, ఇతరత్రా ప్రయోజనాలనూ పొందినపుడు.

(4) కేంద్ర ప్రభుత్వం, లేక దాని తరపున చేసుకున్న ఏ ఒప్పందం, కాంట్రాక్టులోనయినా రాష్ట్ర ప్రధాన సమాచార కమిషనర్ లేక ఏ రాష్ట్ర సమాచార కమిషనర్ అయినా ఏ తరహాలోనయినా ఆసక్తి చూపించినా, సంబంధం కల్పించుకున్నా సబ్ సెక్షన్ (1)లో పేర్కొన్న అనుచిత ప్రవర్తనకు పాల్పడినట్లు లెక్క. ఏదయినా ఇన్‌కార్పొరేటెడ్

కంపెనీ లాభాలు, ఆదాయాలు, రాబడులలో సభ్యుడిగా కాక మరోవిధంగా పాలుపంచుకున్న సందర్భంలో కూడా అనుచిత ప్రవర్తన కిందకు వస్తుంది.

ఛాప్టర్ V
సమాచార కమిషన్ల అధికారాలు, విధులు
అప్పీలు, జరిమానాలు

18. (1) ఈ చట్టంలోని నిబంధనలకు లోబడి ఏ వ్యక్తి నుంచి అయినా ఫిర్యాదు స్వీకరించి విచారణ జరపడం కేంద్ర సమాచార కమిషన్ లేక రాష్ట్ర సమాచార కమిషన్ విధి. ఆ ఫిర్యాదుల సందర్భాలు:

(ఎ) కేంద్ర పౌర సమాచార అధికారి లేక రాష్ట్ర పౌర సమాచార అధికారి నియామకం జరగని కారణంగా సమాచారం కోసం అభ్యర్థన అందించలేని పక్షంలో, కేంద్ర పౌర సమాచార సహాయ అధికారి లేక రాష్ట్ర పౌర సమాచార సహాయ అధికారి సమాచారం కోసం వచ్చిన దరఖాస్తునో, అప్పీలునో స్వీకరించకుండా, దీనిని కేంద్ర పౌర సమాచార అధికారి లేక రాష్ట్ర పౌర సమాచార అధికారి లేక సెక్షన్ 19లోని సబ్ సెక్షన్(1)లో పేర్కొన్న సీనియర్ అధికారి లేక కేంద్ర సమాచార కమిషన్ లేక రాష్ట్ర సమాచార కమిషన్‌కు పంపని పక్షంలో,

(బి) ఈ చట్టం కింద అభ్యర్థించిన సమాచారాన్ని అందించేందుకు నిరాకరించిన పక్షంలో,

(సి) ఈ చట్టం కింద సమాచారం కోసం ఇచ్చిన అభ్యర్థనకు నిర్దేశించిన కాలపరిమితిలోగా జవాబు రాని పక్షంలో,

(డి) సమాచారం కోసం చెల్లించాల్సి వచ్చిన రుసుము సహేతుకంగా లేదని దరఖాస్తుదారు భావించిన పక్షంలో,

(ఇ) ఈ చట్టంకింద తనకు అసంపూర్తిగా, తప్పుదోవ పట్టించే విధంగా, తప్పుడు సమాచారం అందించారని దరఖాస్తుదారు భావించిన పక్షంలో,

(ఎఫ్) ఈ చట్టం కింద సమాచారాన్ని కోరడం, రికార్డులను అందుబాటులో ఉంచడానికి సంబంధించిన మరే ఇతర విషయాలలోనయినా.

(2) ఫిర్యాదును విచారించేందుకు తగిన కారణాలు ఉన్నాయని కేంద్ర సమాచార కమిషన్ లేక రాష్ట్ర సమాచార కమిషన్ భావించిన పక్షంలో దానిపై విచారణకు ఆదేశించవచ్చు.

(3) ఈ సెక్షన్ కింద ఏ విషయంలోనయినా విచారణ జరిపేటప్పుడు కేంద్ర సమాచార కమిషన్ లేక రాష్ట్ర సమాచార కమిషన్‌కు సివిల్ ప్రొసీజర్ కోడ్, 1908 కింద ఏదావానయినా విచారించేప్పుడు సివిల్‌కోర్టుకు ఎలాంటి అధికారాలు ఉంటాయో ఈ కింది వాటికి సంబంధించి అలాంటి అధికారాలు ఉంటాయి.

(ఎ) వ్యక్తులకు సమన్లు జారీ చేసి వారు హాజరు అయ్యేట్లు చేయడం. మౌఖికంగా లేక లిఖిత పూర్వకంగా వారు సాక్ష్యం ఇచ్చేట్లు చేయడం. పత్రాలు లేక ఇతర వస్తువులను సమర్పించేట్లు చేయడం,

(బి) పత్రాలు వెలికితీసి వాటిని తనిఖీ చేయడం,

(సి) అఫిడవిట్ రూపంలో వాంగ్మూలం స్వీకరించడం,

(డి) ఏ కోర్టునుంచి అయినా లేక కార్యాలయం నుంచి అయినా ప్రభుత్వ రికార్డులు, లేక వాటి కాపీలను తెప్పించడం,

(ఇ) సాక్షులను విచారించేందుకు లేక పత్రాలు పరిశీలించేందుకు సమన్లు జారీ చేయడం,

(ఎఫ్) నిర్ణయించిన విధంగా మరే ఇతర విషయమయినా.

(4) పార్లమెంట్ లేక రాష్ట్ర శాసనసభలు చేసిన ఏ ఇతర చట్టంలోని నిబంధనలు అడ్డుగా ఉన్నప్పటికీ, కేంద్ర సమాచార కమిషన్ లేక రాష్ట్ర సమాచార కమిషన్ ఈ చట్టం కింద ఒక ఫిర్యాదుపై విచారణ జరుపుతున్న సందర్భంలో, అధికార యంత్రాంగం నియంత్రణలో ఉండి ఈ చట్టం వర్తించే ఏ రికార్డునయినా పరిశీలించవచ్చు. అలాంటి రికార్డులను ఏ కారణంతోనయినా సమాచార కమిషన్ ముందు ఉంచకపోవడం కుదరదు.

19. (1) సెక్షన్ 7లోని సబ్‌సెక్షన్(1) లేక సబ్‌సెక్షన్ (3) లోని క్లాజు (ఎ) లో నిర్దేశించిన కాల పరిమితిలోగా జవాబు దొరకని వ్యక్తి ఎవరైనా, లేక కేంద్ర పౌర సమాచార అధికారి లేదా రాష్ట్ర పౌర సమాచార అధికారి తీసుకున్న నిర్ణయంతో అసంతృప్తి చెందిన వారైనా ఆ కాలపరిమితి ముగింపు తరువాత లేక నిర్ణయం అందిన తరువాత 30రోజులలోగా అప్పీలు చేసుకోవచ్చు. కేంద్ర పౌర సమాచార అధికారి లేక రాష్ట్ర పౌర సమాచార అధికారికి, సంబంధిత అధికార యంత్రాంగంలో సీనియర్ హోదాలో ఉన్న అధికారికి ఆ అప్పీలును నివేదించాలి.30 రోజుల గడువు ముగిసిన తర్వాత అప్పీలు వచ్చిన సందర్భంలో ఆ ఆలస్యానికి తగిన కారణాలు ఉన్నాయని ఆ సీనియర్ అధికారి భావించిన పక్షంలో ఆ అప్పీలును స్వీకరించవచ్చు.

(2) కేంద్ర పౌర సమాచార అధికారి లేక రాష్ట్ర పౌర సమాచార అధికారి సెక్షన్ 11 కింద తృతీయపక్షానికి చెందిన సమాచారాన్ని వెల్లడి చేయాలని నిర్ణయించిన సందర్భంలో ఆ నిర్ణయంపై అప్పీలు చేయాలని తృతీయపక్షం భావించినట్లయితే ఆ నిర్ణయం వెలువడిన 30 రోజులలోగా అప్పీలు చేయాలి.

(3) సబ్‌సెక్షన్(1) కింద వచ్చిన నిర్ణయంపై రెండవసారి అప్పీలు చేయదలిస్తే ఆ నిర్ణయం తీసుకుని ఉండాల్సిన తేదీ నుంచి కానీ నిర్ణయం అందిన రోజు నుంచి కానీ 90 రోజులలోగా కేంద్ర సమాచార కమిషన్ లేక రాష్ట్ర సమాచార కమిషన్ ముందు అప్పీలుకు వెళ్ళవచ్చు. 90 రోజుల గడువు దాటి రెండవ అప్పీలు వచ్చిన సందర్భంలో ఆ ఆలస్యానికి తగిన కారణం ఉందని కేంద్ర సమాచార కమిషన్ లేక రాష్ట్ర సమాచార కమిషన్ భావించిన పక్షంలో దానిని స్వీకరించవచ్చు.

(4) కేంద్ర పౌర సమాచార అధికారి లేక రాష్ట్ర పౌర సమాచార అధికారి నిర్ణయంపై వచ్చిన అప్పీలు తృతీయ పక్షానికి చెందిన సమాచారానికి సంబంధించినదయితే కేంద్ర సమాచార కమిషన్ లేక రాష్ట్ర సమాచార కమిషన్ ఆ తృతీయ పక్షానికి తమ వాదన వినిపించుకునేందుకు తగిన అవకాశం ఇవ్వాలి.

(5) ఏ అప్పీలు విచారణలోనయినా అభ్యర్థనను తిరస్కరించడం న్యాయ బద్ధమేనని నిరూపించాల్సిన బాధ్యత ఆ తిరస్కరించిన అధికార యంత్రాంగంపైనే ఉంటుంది.

(6) సబ్ సెక్షన్(1) లేక సబ్‌సెక్షన్ (2) కింద వచ్చిన అప్పీళ్ళను అవి అందిన తర్వాత 30 రోజులలోగా పరిష్కరించాలి. ఈ కాలపరిమితి పొడిగించాల్సి వస్తే అప్పీలు దాఖలయిన నాటి నుంచి మొత్తం 45 రోజులలోగా అప్పీలును పరిష్కరించాలి. ఆ పొడిగింపునకు గల కారణాలను రాతపూర్వకంగా నమోదు చేయాలి.

(7) కేంద్ర సమాచార కమిషన్ లేక రాష్ట్ర సమాచార కమిషన్ వెలువరించిన నిర్ణయాలకు తప్పని సరిగా అందరూ కట్టుబడాలి.

(8) కేంద్ర సమాచార కమిషన్ లేక రాష్ట్ర సమాచార కమిషన్‌కు ఈ కింది నిర్ణయాధికారాలు ఉన్నాయి:

(ఎ) ఈ చట్టంలోని నిబంధనలు అమలుజరిపేందుకు అవసరమైన ఏవైనా చర్యలు తీసుకోవాల్సిందిగా

అధికార యంత్రాంగాన్ని ఆదేశించడం, ఆ చర్యలలో ఈ కిందివి కూడా భాగాలు:

(i) ఎవరైనా కోరిన పక్షంలో ఒక ప్రత్యేకమైన రూపంలో సమాచారం అందుబాటులో ఉంచడం

(ii) కేంద్ర పౌర సమాచార అధికారి లేక రాష్ట్ర పౌర సమాచార అధికారిని నియమించడం,

(iii) నిర్దిష్టమైన సమాచారాన్ని లేక కొన్ని విభాగాల సమాచారాన్ని ప్రచురించడం,

(iv) రికార్డుల నిర్వాహణ, మేనేజ్‌మెంట్, విధ్వంసానికి సంబంధించి అనుసరిస్తున్న పద్ధతులలో కొన్ని అవసరమైన మార్పులు చేయడం,

(v) అధికార యంత్రాంగంలోని అధికారులకు సమాచార హక్కుపై శిక్షణ ఇచ్చే సదుపాయాలను హెచ్చించడం,

(vi) సెక్షన్ 4లోని సబ్‌సెక్షన్(1), క్లాజు(బి) అమలుపై వార్షిక నివేదిక రూపొందించడం.

(బి) ఫిర్యాదుదారుకు కలిగిన నష్టాన్ని కానీ ఇతర కష్టాన్ని కానీ పరిహారం ద్వారా పూడ్చాల్సిందిగా అధికార యంత్రాంగాన్ని ఆదేశించడం,

(సి) ఈ చట్టంలో నిర్దేశించిన విధంగా జరిమానాలు విధించడం,

(డి) దరఖాస్తును తిరస్కరించడం,

(9) కేంద్ర సమాచార కమిషన్ లేక రాష్ట్ర సమాచార కమిషన్ తన నిర్ణయాన్ని, అప్పీలు అవకాశం ఉంటే ఆ వివరాలతో సహా ఫిర్యాదుదారుకూ, అధికార యంత్రంగానికీ నోటీసు ద్వారా తెలియపరచాలి.

(10) కేంద్ర సమాచార కమిషన్ లేక రాష్ట్ర సమాచార కమిషన్ అప్పీలు విచారణను నిర్ణీత పద్ధతిలో జరపవచ్చు.

20. (1) ఫిర్యాదుపై లేక అప్పీలుపై కేంద్ర సమాచార కమిషన్ లేక రాష్ట్ర సమాచార కమిషన్ నిర్ణయం తీసుకునే సమయంలో, కేంద్ర పౌర సమాచార అధికారి లేక రాష్ట్ర పౌర సమాచార అధికారి సరైన కారణం లేకుండా దరఖాస్తును స్వీకరించలేదని భావించినా, తగిన కారణంలేకుండా సెక్షన్ 7లోని సబ్‌సెక్షన్(1) కింద నిర్దేశించిన కాలపరిమితిలోపు సమాచారం అందించలేదని భావించినా, సమాచారం కోసం అభ్యర్థనను దురుద్దేశంతో తిరస్కరించారని భావించినా, లేక తెలిసి కూడా తప్పుడు, అసంపూర్తి, తప్పుదోవపట్టించే సమాచారం అందించారని భావించినా, అభ్యర్థనలో కోరిన సమాచారాన్ని ధ్వంసం చేశారని భావించినా, మరే విధంగా నయినా సమాచారం అందకుండా అడ్డుపడ్డారని భావించినా; దరఖాస్తును స్వీకరించేంత వరకూ లేక సమాచారం అందించేంత వరకూ రోజుకు 250 రూపాయల చొప్పున జరిమానా విధించవచ్చు. మొత్తం మీద ఆ జరిమానా 25 వేల రూపాయలను మించకూడదు. జరిమానా విధించే ముందు కేంద్ర పౌర సమాచార అధికారికి లేక రాష్ట్ర పౌర సమాచార అధికారికి తమ వాదన వినిపించేందుకు తగిన అవకాశం ఇవ్వాలి. తాను సహేతుకంగా, జాగ్రత్తగానే వ్యవహరించానని నిరూపించుకునే బాధ్యత కేంద్ర పౌర సమాచార అధికారి లేక రాష్ట్ర పౌర సమాచార అధికారిపైనే ఉంటుంది.

(2) ఫిర్యాదుపై లేక అప్పీలుపై నిర్ణయం తీసుకునే సమయంలో, కేంద్ర పౌర సమాచార అధికారి లేక రాష్ట్ర పౌర సమాచార అధికారి సరైన కారణం లేకుండా పదే పదే దరఖాస్తును స్వీకరించలేదని, లేక సెక్షన్ 7 లోని సబ్‌సెక్షన్ (1) కింద నిర్దేశించిన కాలపరిమితిలోపు సమాచారాన్ని అందించలేదనీ కేంద్ర సమాచార కమిషన్ లేక రాష్ట్ర సమాచార కమిషన్ భావించిన పక్షంలో, లేక సమాచారం కోసం అభ్యర్థనను దురుద్దేశంతో తిరస్కరించారని భావించినా, లేక తెలిసికూడా తప్పుడు, అసంపూర్తి, తప్పుదోవ పట్టించే సమాచారం అందించారని భావించినా, అభ్యర్థనలో కోరిన సమాచారాన్ని ధ్వంసం చేశారని భావించినా, మరే

విధంగానయినా సమాచారం అందకుండా అడ్డుపడ్డారని భావించినా ఆ కేంద్ర పౌర సమాచార అధికారి లేక రాష్ట్ర పౌర సమాచార అధికారిపై వారికి వర్తించే సర్వీసు నిబంధనల కింద క్రమ శిక్షణా చర్య తీసుకోవల్సిందిగా సిఫారసు చేయాలి.

చాప్టర్ VI

ఇతరత్రా నిబంధనలు

21. ఈ చట్టంకింద లేక ఈ చట్టం కింద రూపొందిన రూల్స్ కింద మంచి చేస్తున్నానన్న నమ్మకంతో ఏదేం చేసినా, చేసేందుకు ఉద్దేశించినా అందుకు వారిపై ఎలాంటి దావాలు వేయడం, ప్రాసిక్యూట్ చేయడం, చట్టపరమైన చర్యలు తీసుకోవడం కుదరదు.

22. అధికార రహస్యాల చట్టం, 1923, అమలులో ఉన్న మరేదైనా చట్టం, లేక మరేదైనా చట్టం వల్ల అమలులో ఉన్న పత్రంలో ఈ చట్టంతో పొసగని అంశాలు ఎలాంటివి ఉన్నప్పటికీ ఈ చట్టంలోని నిబంధనలు అమలులో ఉంటాయి.

23. ఈ చట్టం కింద ఎలాంటి ఆదేశం జారీ అయినా దానిపై దావాను గానీ, దరఖాస్తునుగానీ, ఇతర విచారణలను గానీ ఏ న్యాయస్థానం చేపట్టరాదు. ఈ చట్టం కింద అప్పీలు చేయడం మినహాయించి ఆ ఆదేశాలను ప్రశ్నించడం కుదరదు.

24. (1) రెండువ షెడ్యూలులో పేర్కొన్న ఇంటలిజెన్స్, భద్రతా సంస్థలకు, ఆ సంస్థలు ప్రభుత్వానికి సమర్పించే ఎలాంటి సమాచారానికీ ఈ చట్టం వర్తించదు. అవినీతి ఆరోపణలు, మానవ హక్కుల ఉల్లంఘనలకు సంబంధించిన సమాచారం అయిన పక్షంలో ఈ సబ్ సెక్షన్ నుండి మినహాయింపు ఉంటుంది. మానవ హక్కుల ఉల్లంఘనలకు సంబంధించిన సమాచారం కోరినప్పుడు కేంద్ర సమాచార కమిషన్ ఆమోదం తర్వాత మాత్రమే అలాంటి సమాచారం అదించాల్సి ఉంటుంది. కేంద్ర సమాచార కమిషన్ ఆమోదం తర్వాత అభ్యర్థన అందిన దగ్గర నుంచి 45 రోజులులోగా, సెక్షన్ 7లోని నిబంధనలతో నిమిత్తంలేకుండా, సమాచారం అందించాల్సి ఉంటుంది.

(2) కేంద్ర ప్రభుత్వం తాను నెలకొల్పిన మరో ఇంటలిజెన్స్ లేక భద్రతా సంస్థను, అధికార గెజిట్‌లో ప్రచురించడం ద్వారా, రెండవ షెడ్యూలులో చేర్చవచ్చు. అలాగే ఇప్పటికే అందులో ఉన్న ఏదైనా సంస్థను తొలగించవచ్చు. అలాంటి నోటిఫికేషన్ ప్రచురించగానే ఒక సంస్థ షెడ్యూలులో చేరినట్టుగానో లేక తొలగిపోయినట్లు గానో లెక్క.

(3) సబ్ సెక్షన్(2) కింద జారీ చేసిన ప్రతినోటిఫికేషన్‌నూ పార్లమెంటు ఉభయ సభల ముందు ఉంచాలి.

(4) రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నెలకొల్పిన ఇంటలిజెన్స్, భద్రతా సంస్థలకు ఈ చట్టం వర్తించదు. ఆ ఇంటలిజెన్స్, భద్రతా సంస్థలను రాష్ట్ర ప్రభుత్వం అధికార గెజిట్‌లోనోటిఫికేషన్ ద్వారా పేర్కొనవచ్చు. అవినీతి ఆరోపణలకు సంబంధించిన సమాచారం అయినప్పుడు ఈ సబ్‌సెక్షన్ నుంచి మినహాయింపు ఉంటుంది. మానవహక్కుల ఉల్లంఘనకు సంబంధించిన సమాచారం అయితే, రాష్ట్ర సమాచార కమిషన్ ఆమోదం పొందిన తర్వాత, సెక్షన్ 7లోని నిబంధనలతో నిమిత్తం లేకుండా, అభ్యర్థన అందిన నాటి నుండి 45 రోజులలోగా ఆ సమాచారం అందించాల్సి ఉంటుంది.

(5) సబ్ సెక్షన్ (4) కింద జారీ చేసిన ప్రతి నోటిఫికేషన్‌నూ రాష్ట్ర శాసనసభముందు ఉంచాలి.

25. (1) కేంద్ర సమాచార కమిషన్ లేక రాష్ట్ర సమాచార కమిషన్ ఆచరణలో ఎంత త్వరగా సాధ్యం అయితే అంత

త్వరగా ప్రతి ఏడాది ఆఖరులో, ఈ చట్టంలోని నిబంధనల అమలుపై ఒక నివేదిక రూపొందించి దాని కాపీని సముచిత ప్రభుత్వానికి పంపాలి.

(2) ఈ సెక్షన్ కింద నివేదిక రూపొందించడం కోసం ప్రతి మంత్రిత్వ శాఖ లేక డిపార్ట్‌మెంటు తమ పరిధిలోని అధికార యంత్రాంగాలకు సంబంధించిన సమాచారం సేకరించి కేంద్ర సమాచార కమిషన్ లేక రాష్ట్ర సమాచార కమిషన్‌కు సమర్పించాలి. ఆ తరహా సమాచారం సమర్పించడం, రికార్డులను నిర్వహించడం కోసం అవసరమైన అన్ని అంశాలు పాటించాలి.

(3) ప్రతినివేదికలో ఆ సంవత్సరానికి సంబంధించి ఈ కింది అంశాలు ఉండాలి:

(ఎ) ప్రతి అధికార యంత్రాంగానికీ వచ్చిన అభ్యర్థనల సంఖ్య.

(బి) దరఖాస్తుదారులకు సమాచారం అందివ్వకూడదన్న నిర్ణయాల సంఖ్య, ఈ చట్టంలో ఆ నిర్ణయాలకు ప్రాతిపదికగా ఉన్న నిబంధనల వివరాలు, ఎన్నిసార్లు ఆ నిబంధనల ప్రకారం నిర్ణయాలు తీసుకోవల్సి వచ్చిందీ.

(సి) కేంద్ర సమాచార కమిషన్ లేక రాష్ట్ర సమాచార కమిషన్‌కు అందిన అప్పీళ్ళ సంఖ్య, ఆ అప్పీళ్ళ వివరాలు, ఆ అప్పీళ్ల ఫలితాలు.

(డి) ఈ చట్టం అమలుకు సంబంధించి ఏ అధికారిపైన అయినా క్రమశిక్షణా చర్యలు తీసుకుని ఉంటే ఆ వివరాలు.

(ఇ) ఈ చట్టం కింద ప్రతి అధికార యంత్రాగం వసూలు చేసిన రుసుముల వివరాలు.

(ఎఫ్) ఈ చట్టం స్ఫూర్తినీ, ఉద్దేశ్యాలనూ అమలులో పెట్టేందుకు అధికార యంత్రాంగాల తరఫున ఏదైనా కృషి జరిగి ఉంటే అందుకు సంబంధించిన వాస్తవ సమాచారం.

(జి) ఏదైనా ఒక ప్రత్యేకమైన అధికార యంత్రాంగానికి సంబంధించిన సిఫార్సులతో సహా సంస్కరణలకు సంబంధిం చిన సిఫారసులు, ఈ చట్టం లేక సమాచార హక్కును అమలులోకి తీసుకురావడానికి ఉపకరించే మరే చట్టం అయినా, వాటి అభివృద్ధి, వికాసం, ఆధునీకరణ, సంస్కరణ, సవరణలకు సంబంధించిన సిఫార్సులు.

(4) కేంద్ర సమాచార కమిషన్ లేక రాష్ట్ర సమాచార కమిషన్ రూపొందించిన నివేదికను కేంద్ర ప్రభుత్వం లేక రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ప్రతి ఏడాది ఆఖరులో ఆచరణలో ఎంత త్వరగా సాధ్యం అయితే అంత త్వరగా, పార్లమెంటు ఉభయసభల ముందు లేక రాష్ట్రాలలో రెండు సభలు ఉంటే రెండు సభల ముందు, లేక విధానసభ ఒకటే ఉంటే ఆసభ ముందు ఉంచాలి.

(5) ఒక అధికార యంత్రాంగం ఈ చట్టంకింద తన విధులు నిర్వహించడం ఈ చట్టం నిబంధనలకూ, స్ఫూర్తికీ అనుగుణంగా లేదని కేంద్ర సమాచార కమిషన్ లేక రాష్ట్ర సమాచార కమిషన్ భావించిన పక్షంలో ఆ విధానాలు అందుకు అనుగుణంగా ఉండేందుకు తీసుకోవల్సిన చర్యలను ఆ అధికార యంత్రాంగానికి సిఫారసు చేయవచ్చు.

26 (1) ఆర్థిక వనరులు, ఇతర వనరులు అందుబాటులో ఉన్నంతమేరకు సముచిత ప్రభుత్వం కింది చర్యలు చేపట్టాలి:

(ఎ) ఈ చట్టంలో నిర్దేశించిన హక్కులను వినియోగించుకునే విషయంలో ప్రజలు, ముఖ్యంగా అణగారిన వర్గాల ప్రజల అవగాహనను పెంపొందించడం కోసం కార్యక్రమాలను రూపొందించి నిర్వహించడం,

(బి) క్లాజ్(ఎ) లో పేర్కొన్న కార్యక్రమంలో పాలుపంచుకోవడం, అలాంటి కార్యక్రమాలు తామే చేపట్టడం

కోసం అధికార యంత్రాంగాలను ప్రోత్సహించడం,

(సి) తమ కార్యకలపాల గురించి అధికార యంత్రాంగాలు సరైన సమయంలో, సమర్థవంతంగా, ఖచ్చితమైన సమాచారాన్ని ప్రజలకు అందించేట్లు చూడడం,

(డి) కేంద్ర పౌర సమాచార అధికారులు లేక రాష్ట్ర పౌర సమాచార అధికారులకు శిక్షణ ఇవ్వడం, అధికార యంత్రంగాలు ఉపయోగించుకోవడం కోసం శిక్షణా సామాగ్రిని రూపొందించడం.

(2) ఈ చట్టం కింద సంక్రమించిన హక్కులను వినియోగించుకోదల చిన ఏ వ్యక్తికి అయినా అవసరమయ్యే సమాచారంతో, తేలికగా అర్థం అయ్యే రీతిలో ఒక గైడ్‌ను సముచిత ప్రభుత్వం, ఈ చట్టం అమలులోకి వచ్చిన తర్వాత 18నెలలలోగా అధికార భాషలో ముద్రించాలి.

(3) సముచితప్రభుత్వం, అవసరమైన పక్షంలో, సబ్‌సెక్షన్(2)లో సూచించిన మార్గదర్శక సూత్రాలను ఎప్పటికప్పుడు సవరించి ప్రచురించవచ్చు. సబ్‌సెక్షన్(2) సాధారణ లక్షణాలకు భంగం వాటిల్లని రీతిలో ఈ కింది విషయాలపై మార్గదర్శక సూత్రాలను ప్రచురించవచ్చు.

(ఎ) ఈ చట్టం లక్ష్యాలు,

(బి) సెక్షన్ 5లోని సబ్ సెక్షన్(1) కింద ప్రతి అధికార యంత్రాంగంలో నియమితులైన కేంద్ర పౌర సమాచార అధికారి లేక రాష్ట్ర పౌర సమాచార అధికారి చిరునామా, ఫోన్‌నంబరు, ఫ్యాక్స్‌నంబరు, దొరికిన పక్షంలో ఇ-మెయిల్ అడ్రస్,

(సి) కేంద్ర పౌర సమాచార అధికారి లేక రాష్ట్ర పౌర సమాచార అధికారికి సమాచారం కోసం అభ్యర్థన అందించే విధానం, రూపం,

(డి) ఈ చట్టంప్రకారం ఒక అధికార యంత్రాంగంలోని కేంద్ర పౌర సమాచార అధికారి లేక రాష్ట్ర పౌర సమాచార అధికారి నుంచి దరఖాస్తుదారుకు అందే సహాయం, ఆ అధికారుల విధులు,

(ఇ) కేంద్ర సమాచారం కమిషన్ లేక రాష్ట్ర సమాచార కమిషన్ నుండి అందగల సహాయం,

(ఎఫ్)ఈ చట్టం ద్వారా సంక్రమించిన హక్కులు, ఈ చట్టం నిర్దేశిస్తున్న విధులకు సంబంధించి ఏదన్నా జరిగినా, ఏదన్నా జరగకపోయినా, సమాచార కమిషన్‌కు అప్పీలు చేసుకోవడంతో సహా చట్టంలో ఉన్న అన్ని పరిష్కార మార్గాలు,

(జి సెక్షన్ 4 ప్రకారం వివిధ విభాగాల రికార్డులను స్వచ్ఛందంగా వెల్లడి చేయడానికి సంబంధించిన నిబంధనలు,

(హెచ్)సమాచారం అందుబాటు కోసం చెల్లించాల్సిన రుసుము నోటీసులు,

(ఐ) ఈ చట్టం ప్రకారం సమాచారం అందుబాటుకోసం ఏవైనా రూల్స్ రూపొందించినా, సర్క్యులర్‌లు జారీ చేసినా వాటివివరాలు.

(4) సముచిత ప్రభుత్వం, అవసరం అయిన పక్షంలో, తప్పనిసరిగా మార్గదర్శక సూత్రాలను ఎప్పటికప్పుడు సవరించి ప్రచురించాలి.

27. (1) ఈ చట్టంలోని నిబంధనలను అమలు చేయడం కోసం కేంద్రప్రభుత్వం అధికార గెజిట్‌లో ప్రచురించడం ద్వారా రూల్స్ రూపొందించవచ్చు.

(2) పైన చెప్పిన అధికారం సాధారణతకు భంగం కలగని రీతిలో ఈ కింది విషయాలన్నిటికీ లేక వాటిలో కొన్నిటికి సంబంధించి రూల్స్ రూపొందించవచ్చు.

(ఎ) సెక్షన్ 4లోని సబ్‌సెక్షన్(4) కింద వ్యాప్తి చేయాల్సిన విషయాల మాధ్యమానికి లేక ముద్రణకూ అయ్యే ఖర్చు ధర,

(బి) సెక్షన్ 6లోని సబ్‌సెక్షన్(1) కింద చెల్లించాల్సిన రుసుము,

(సి) సెక్షన్ 7లోని సబ్‌సెక్షన్(1),(5) కింద చెల్లించాల్సిన రుసుము,

(డి) సెక్షన్ 13లోని సబ్‌సెక్షన్(7) ప్రకారం, సెక్షన్ 16లోని సబ్‌సెక్షన్(6) ప్రకారం అధికారులకూ, ఇతర ఉద్యోగులకు చెల్లించాల్సిన వేతనాలు, అలవెన్సులు, వారి సర్వీసు నియమ నిబంధనలు,

(ఇ) సెక్షన్ 19లోని సబ్‌సెక్షన్(10) ప్రకారం అప్పీళ్లపై విచారణకు కేంద్ర సమాచార కమిషన్ లేక రాష్ట్ర సమాచార కమిషన్ అవలంబించవలసిన పద్ధతి,

(ఎఫ్) నిర్ణీత పద్ధతిలో నిర్ణయించవలసిన మరే విషయమయినా.

28. (1) ఈ చట్టంలోని నిబంధనలను అమలు చేయడం కోసం అధికార గెజిట్‌లో ప్రచురించడం ద్వారా సమర్ధ అధికారి రూల్స్ రూపొందించవచ్చు.

(2) పైన చెప్పిన అధికారం సాధారణతకు భంగం కలగని రీతిలో ఈ కింది విషయాలన్నిటికీ, లేక వాటిలో కొన్నిటికి సంబంధించి రూల్స్ రూపొందిచవచ్చు :

(i) సెక్షన్ 4లోని సబ్‌సెక్షన్(4) కింద వ్యాప్తి చేయాల్సిన విషయాల మాధ్యమానికీ లేక ముద్రణకూ అయ్యేఖర్చు ధర,

(ii) సెక్షన్ 6లోని సబ్‌సెక్షన్(1) కింద చెల్లించాల్సిన రుసుము,

(iii) సెక్షన్ 7లోని సబ్‌సెక్షన్(1) కింద చెల్లించాల్సిన రుసుము,

(iv) నిర్ణీత పద్ధతిలో నిర్ణయించవలసిన మరే విషయము లోనయినా,

29. (1) ఈ చట్టం కింద చేసిన ప్రతి రూల్‌నూ ఆ వెంటనే కేంద్రప్రభుత్వం పార్లమెంటు ఉభయసభల ముందు, 30 రోజులపాటు ఒకే సమావేశంలోగానీ, లేక రెండు అంతకు మించిన సమావేశాలలోగానీ ఉంచాలి. ఒక సమావేశం తర్వాత రెండవ సమావేశం ముగిసేముందు, లేక ముందు చెప్పిన వరుస సమావేశాలు ముగిసే ముందు ఉభయ సభలు ఒక రూల్‌ను సవరించాలనిగానీ, లేక అసలు ఆ రూల్ ఉండకూడదనికానీ నిర్ణయించిన పక్షంలో ఆ రూల్ ఆ నిర్ణయం ప్రకారం సవరించిన రూపంలో అమలవుతుంది, లేక రద్దయిపోతుంది. అయితే ఆ విధమైన సవరణగానీ, రద్దుగానీ ఆ రూల్ కింద అంతకుముందు చేసిన పనులపై ప్రభావం చూపించరాదు.

(2) ఈ చట్టం కింద చేసిన ప్రతిరూల్‌ను, నోటిఫై చేసిన వెంటనే రాష్ట్ర ప్రభుత్వం విధాన సభ ముందు ఉంచాలి.

30. (1) ఈ చట్టంలోని నిబంధనల అమలుకు ఎలాంటి అవరోధం ఎదురయినా కేంద్ర ప్రభుత్వం ఈ చట్టంలోని నిబంధనలకు విరుద్ధం కాని రీతిలో ఆ అవరోధాలను తొలగించేందుకు అవసరమని పించిన రీతిలో అధికార గెజిట్‌లో ఉత్తర్వులను ప్రచురించడం ద్వారా తగిన నిబంధనలను రూపొందించవచ్చు. ఈ చట్టం అమలులోకి వచ్చిన నాటినుంచీ రెండేళ్ల తర్వాత ఈ రకమైన ఉత్వర్వులను ప్రచురించేందుకు వీలులేదు.

(2) ఈ సెక్షన్ కింద ప్రచురించిన ప్రతి ఉత్తర్వును పార్లమెంటు ఉభయ సభలముందు ఉంచాలి.

31. సమాచార స్వేచ్ఛ చట్టం, 2002 దీనితో రద్దయిపోయింది.

మొదటి షెడ్యూలు

(సెక్షన్ 13లోని సబ్‌సెక్షన్(3) చూడండి)

ప్రధాన సమాచార కమిషనర్, సమాచార కమిషనర్, రాష్ట్ర ప్రధాన సమాచార కమిషనర్, రాష్ట్ర సమాచార కమిషనర్ స్వీకరించాల్సిన పదవీ ప్రమాణం.

"ప్రధాన సమాచార కమిషనర్/సమాచార కమిషనర్/రాష్ట్ర ప్రధాన సమాచార కమిషనర్/రాష్ట్ర సమాచార కమిషనర్‌గా నియమితులైన ..... అనే నేను దేవుని ఎదుట ప్రమాణం చేసి, చట్ట ప్రకారం ఏర్పాటయిన భారత రాజ్యాంగానికి నిజమైన విశ్వాసం, భక్తి శ్రద్ధలతో కట్టుబడి ఉంటానని, భారత సార్వభౌమాధికారం, సమగ్రతలను పరిరక్షిస్తాననీ, నాకు సాధ్యమైనంతవరకు విచక్షణతో, విజ్ఞానంతో, విశ్వాసంగా భయ, పక్షపాత, దురభిప్రాయరహితంగా పదవీ బాధ్యతలు నిర్వహిస్తానని ప్రమాణం చేస్తున్నాను.

రెండవ షెడ్యూలు

(సెక్షన్ 21 చూడండి)

కేంద్ర ప్రభుత్వం ఏర్పాటు చేసిన ఇంటిలిజెన్స్, భద్రతా సంస్థలు

1. ఇంటలిజెన్ బ్యూరో
2. క్యాబినెట్ సెక్రటేరియట్‌లోని రీసెర్చి అండ్ అనాలిసిస్ వింగ్ (రా)
3. రెవిన్యూ ఇంటలిజెన్స్ డైరక్టరేట్
4. సెంట్రల్ ఎకనామిక్ ఇంటలిజెన్స్ బ్యూరో
5. ఎన్‌ఫోర్స్‌మెంట్ డైరెక్టరేట్
6. నార్కొటిక్స్ కంట్రోల్ బ్యూరో
7. ఏవియేషన్ రీసెర్చి సెంటర్
8. స్పెషల్ ఫ్రాంటియర్ ఫోర్స్
9. సరిహద్దు భద్రతాదళం
10. కేంద్ర రిజర్వు పోలీసు బలగం
11. ఇండో టిబెటియన్ బార్డర్ ఫోర్స్
12. కేంద్ర పారిశ్రామిక భద్రతాదళం
13. నేషనల్ సెక్యూరిటీ గార్డ్స్
14. అస్సాం రైఫిల్స్
15. స్పెషల్ సర్వీస్ బ్యూరో
16. స్పెషల్ బ్రాంచ్ (సిఐడి) అండమాన్, నికోబార్
17. క్రైం బ్రాంచి సిఐడి - సిబి, దాద్రానాగర్ హవేలీ
18. స్పెషల్ బ్రాంచి, లక్షద్వీప్ పోలీసు.

ముద్రణ మరియు పంపిణి:

సుపరిపాలనా కేంద్రం
పరిజ్ఞానం • సాంకేతిక పరిజ్ఞానం • ప్రజలు
డా॥ మర్రి చెన్నారెడ్డి మానవ వనరుల అభివృద్ధి సంస్థ ఆవరణ
రోడ్ నెం. 25, జూబ్లీ హిల్స్, హైదరాబాదు 500 033
ఫోన్ : 0091-40-23541907 ఫాక్స్ : 0091-40-23541953
www.cgg.gov.in